

# **DIPLOMADOLGOZAT**

**Simon Krisztina**

**2022**

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem**

**Károly Róbert Campus**

**A munkaerőpiacot érintő gazdasági hatások vizsgálata  
Magyarországon**

**Konzulens**

**Dr. Novák Tamás**

Egyetemi docens

**Készítette:**

**Simon Krisztina**

vezetés és szervezés

levelező tagozat

**2022**

## Tartalomjegyzék

|         |                                                                                     |    |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1.      | Bevezetés.....                                                                      | 4  |
| 2.      | Szakirodalmi áttekintés .....                                                       | 6  |
| 2.1.    | A COVID–19 okozta első hatások a munkaerőpiacon.....                                | 6  |
| 2.1.1.  | Gazdasági hatások; a munkaerőpiac változásai, lehetséges megoldási kísérletek ..... | 7  |
| 2.1.2.  | A munkáltatók munkavállalók utáni járulékfizetési kedvezményei .....                | 10 |
| 2.2.    | Energiaválság .....                                                                 | 12 |
| 2.2.1.  | Orosz ukrán konfliktus hatása a világra nézve .....                                 | 12 |
| 2.2.2.  | Energiaválság Európában.....                                                        | 13 |
| 2.2.3.  | Magyarország helyzete.....                                                          | 14 |
| 3.      | Anyag és módszertan .....                                                           | 18 |
| 3.1.    | A munkaerőpiac jellemzői a pandémiát megelőzően.....                                | 18 |
| 3.2.    | Kérdőív jellegzetességei, bemutatása.....                                           | 21 |
| 3.3.    | IMB SPPS statisztikai programcsomag.....                                            | 22 |
| 3.4.    | Szekunder kutatás.....                                                              | 22 |
| 4.      | Eredmények és értékelésük .....                                                     | 24 |
| 4.1.    | Primer kutatás.....                                                                 | 24 |
| 4.1.1.  | Covid19 kérdőívre vonatkozó eredmények kiértékelése.....                            | 24 |
| 4.1.2.  | Energiaválság hatása .....                                                          | 31 |
| 6. ábra | Munkahelyi támogatás képzettség szerint.....                                        | 33 |
| 4.1.3.  | Koronavírus okozta és az energiaválság alatt gazdasági hatások összevetése .....    | 35 |
| 4.2.    | Szekunder kutatás eredményei .....                                                  | 38 |
| 4.2.1.  | Foglalkoztatási ráta .....                                                          | 39 |
| 4.2.2.  | Munkanélküliség alakulása .....                                                     | 40 |
| 4.2.3.  | Regisztrált álláskeresők számának változása .....                                   | 42 |
| 4.2.4.  | Munkanélküliségi ráta .....                                                         | 44 |
| 4.2.5.  | Magyarország helyzete a környező országokkal szemben.....                           | 45 |
| 5.      | Következtetések, javaslatok .....                                                   | 47 |
| 6.      | Összefoglalás.....                                                                  | 50 |
| 7.      | Köszönetnyilvánítás .....                                                           | 53 |
| 8.      | Irodalomjegyzék.....                                                                | 54 |
| 9.      | Ábrajegyzék .....                                                                   | 56 |
| 10.     | Táblázatjegyzék.....                                                                | 57 |
|         | Melléklet .....                                                                     | 58 |

## 1. Bevezetés

A 2019 decemberében megjelent koronavírus-járvány, közismertebb nevén “COVID-19” egyik pillanatról a másikra a mindennapi életünk részévé vált. Ma már minden ember számára ismert fogalom. A rendkívül gyors terjedésére senki nem volt felkészülve, jelenleg több változata is megtalálható az egész világra kiterjedően, hiszen folyamatosan mutálódó vírusról beszélünk. A megfékezésére bevezetett korlátozások megváltoztatták az emberek mindennapi életét. Legfőbb intézkedések közé tartozott a kijárási korlátozás, maszkviselés, illetve a vásárlások során tapasztalható korlátozások, amely során vásárlási időszavakat vezettek be. Ez főként azt jelentette, hogy hétfőtől péntekig 9:00 óra és 11:00 óra közötti időszakban, valamint hétfőn 8:00 óra és 10:00 óra között az üzleteket, gyógyszertárakat csak és kizárólag a 65 év feletti személyek látogathatták.

A betegség megjelenésével mindennapos használatává vált a kézfertőtlenítő használata, illetve a folyamatos felületfertőtlenítés magas alkoholtartalmú szerekkel. 2020. decemberére sikerült kifejleszteni a vírus elleni első oltóanyagot, amellyel elsősorban az egészségügyi dolgozókat kezdték el oltani, majd később a lakosságot is. Jelen pillanatban egyéni döntésre bízzák, hogy ki szeretné magát beoltani és ki nem (ellentétben néhány országgal, mint például Ausztriával vagy Svájjal, ahol ezt kötelezővé tették). Az egészségügyi intézkedések hatására, jelentősen visszaesett a munkaszínvonal, illetve a gazdasági élet.

A koronavírus-járvány egészségügyi járványból és vészhelyzetből hamar gazdasági és munkaerőpiaci válsággá alakult át. Tartósan kihatott a legtöbb ország iparágára, gazdaságára, ágazataira jelentős munkaerőpiaci mozgásokat eredményezve.

Szakdolgozatom témája, a COVID-19 és az ukrán-orosz háború okozta energiaválság gazdasági hatások vizsgálata a munkaerőpiacra és a kapott adatok alapján elemzés készítése. Főként azt kutattam, hogy a 2019-től jelenlévő koronavírus helyzetben és az energiaválság időszakában a munkavállalókat milyen módon támogatja a munkáltató, illetve milyen intézkedéseket vezetett be a jelenlegi helyzetben, hogy valamelyest csökkenteni tudja a veszteségeket. Továbbá milyen gazdasági hatások befolyásolják a munkaerőpiacot Magyarországon annak elemzése és ismertetése, majd összehasonlítása az Unió tagállamaival.

A fő célcsoportom a jelenleg munkában álló vagy állt személyek, akik érintettek ebben a helyzetben. Felkeltette az érdeklődésemet annak a lehetősége, hogy esetleges összefüggő kapcsolatok lehetnek a támogatások, illetve, hogy milyen beosztásban dolgozik az adott munkavállaló. A kutatásomat két kérdőív segítségével dolgoztam ki, amelyeket egy Google űrlap segítségével hoztam létre és a Facebook közösségi oldalán publikáltam.

Célom az, hogy megállapítsam, milyen összefüggés van a képzettség és az elégedettség között, továbbá azt is vizsgálom, attól függően, hogy milyen beosztásban dolgozik a munkavállaló milyen támogatást kap a munkáltatótól, és mennyire van megelégedve a támogatás mértékével. Gyakorisági sorokkal vizsgálom a munkaórák számának csökkenését és diagram segítségével szemléltetem, hogy a megkérdezettek közül hány fő munkahelyén volt elbocsátás. A Covid-19 minta 112 fő véleményét tartalmazza a témával kapcsolatban, míg az Energiaválsággal kapcsolatos kérdőívet 86 fő töltötte ki.

A továbbiakban khi négyzet próbát, relatív gyakoriságot és korrelációs vizsgálatot készítettem a meglévő adatokból. Az energiaválság hatásáról jelenleg nincs kellő visszatekintő időtávlat, mert a gazdaság, és a mindennapi élet a változó helyzethez alkalmazkodnak, illetve a kérdések és a válaszok felvetése korainak tűnhet, hiszen a jelenlegi helyzet csak pár hónapja áll fenn. Úgy gondolom azonban, hogy a rövid időszakokra vonatkozóan is minősítésre szükség van.

A kutatás célkitűzése, hogy a COVID-19 okozta gazdasági válság milyen hatással van a munkavállalókra, valamint összefüggések keresése a munkáltató támogatása és a végzettség között.

Szekunder kutatásomban a munkaerőpiac különböző részeit vizsgálom. Hogyan változott meg a pandémia és az energiaválság kezdeti időszaka alatt az életszínvonal és a munkamorál.

A kérdőívek elemzése alkalmas a koronavírus-járvány és az energiaválság miatti foglalkoztatási kihívások, valamint a munkaerő-piaci tendenciák vizsgálatára. Az elemzés tartalmazza az ezen események foglalkoztatásra, és ledolgozott órákra gyakorolt hatásairól szóló szakirodalom áttekintését.

## **2. Szakirodalmi áttekintés**

Az emberiség történetét végigkísérik a kórokozók és világjárványok, a modern korban ezek nagy százalékát zoonózis okozza (vagyis a kórokozó egy állatról került az emberre). A kutatók állítása szerint a világjárványok eredetének csupán 10 százalékát ismerjük (fel), ez mutatja, az ember mennyire nem ismeri a természeti tényezőket. A vírusok terjedését az ember térnyerése, a vad- és háziállatokhoz való egyre nagyobb közelsége idézi elő. Az éghajlatváltozás is az emberi tevékenységnek köszönhető, emellett az urbanizáció is jelentős hatással van a környező bioszférára.

Ezen emberi hatások idézték elő a villámgyorsan terjedő Covid-19 járványt, amelynek globális hatásai gazdasági válsághelyzetet okoztak/okoznak napjainkban. A tudományos tények gyűjtése és elemzése kiemelten fontossá vált ahhoz, hogy a közeljövőben megfelelő cselekvési programot lehessen kialakítani megelőzván egy következő válsághelyzetet.(Földváry, G., Garamszegi, L. Z., & Szathmáry, E. (2021).)

### **2.1. A COVID–19 okozta első hatások a munkaerőpiacon**

A tanulmány, amely kifejezetten a fejlett országok helyzetét elemzi, az előzőleg felvetett kérdéssel kapcsolatban így fogalmaz: A foglalkozási csoportok szintjén az látszik, hogy a vendéglátás, az idegenforgalom, a személyes szolgáltatások és a kiskereskedelem szerepe esett vissza a legnagyobb mértékben a járvány első hulláma idején, és a jelenleg is zajló második hullám viszonylatában is hasonló trendek figyelhetők meg. Fontos megjegyezni, hogy ezek közvetlen vagy elsőrendű hatások. Más foglalkozások vagy ágazatok esetében is gyengébb munkaerő-keresletet tapasztalhatnak a jövőben, mivel ezek a járvány miatt okozott sokkok hullámszerűen az ellátási láncban és általában az egész gazdaságon keresztül

Magyarországon sok szervezet kényszerült arra, hogy tömegesen bevezesse a távmunkát, otthoni munkavégzést még akkor is, ha azt korábban elképzelhetetlennek vagy igen távolinak tartotta. (Zádori et al. 2020)

### **2.1.1. Gazdasági hatások; a munkaerőpiac változásai, lehetséges megoldási kísérletek**

A 2020-as évben egyre több offenzív lépést tettek közzé, mint például a termelések leállítása, üzletek és gyárak bezárásáról, profit warningokról szóló közleményeket a gyárak és nagyvilág vállalatai a pandémia folyamatos pusztításai miatt.

A kormány a válság megelőzésére gazdasági akciótervet hirdetett, amivel a munkaadókat és a munkavállalókat, valamint a lakosság egyes csoportjait próbálja megvédeni a járvány okozta gazdasági visszaeséstől és a negatív pénzügyi következményektől. A gazdasági hatások első szakaszában a hatóságok a koronavírus fertőzési útjainak követésével foglalkoztak, amit néhány korlátozással próbáltak megakadályozni.

Magyarországon egy ötlépcsős folyamat figyelhető meg, amelynek gazdaságra gyakorolt hatása súlyos következményekkel jár a mai napig is.

Elsősorban a turizmus, a vendéglátás, a közlekedési szolgáltatások és a rendezvényszervezés iránti orientáció redukálódott. Miután már világossá vált, hogy a tovább fertőződés elkerülhetetlen újabb megelőző lépéseket tett a kormány. Ekkor már a második szakaszába lépett a pandémia. Bevezették a személyek mozgásának korlátozását, amellyel a további megbetegedéseket szerették volna elkerülni. Munkahelyek szüntek meg, nemzetközi profitot is termelő gyárak (elsősorban autógyárak) zártak be, szolgáltatásokat szüneteltettek, ezek mind ellátási nehézségek és a globális értékláncok szakadását eredményezte, amely még a mai napig fennáll. (<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/ez-a-koronavirus-5-legsulyosabb-gazdasagi-hatasa-magyarorszagon-es-europaban-421110>)

2020 első negyedévében a nemzetközi turizmus lényegében megszűnt Magyarországon, ezzel egyidejűleg pedig a belföldi turizmus is visszaszorult.

A koronavírus a munkahelyekre is hatással van, amelyekből százezrek szüntek meg. A gyárleállások rontják a gazdasági aktivitást, ennek hatására megkezdődtek a munkahelyi leépítések. A bevezetett korlátozó intézkedések következtében a külső kereslet csökkent, és az export visszaesett. A korlátozó intézkedések miatt az üzletek és szolgáltatások nagy számban kényszerültek részleges vagy teljes zárva tartásra, másrészt a szünetelő- vagy időszakos gyártások miatt bizonyos alkatrészek nem kerültek kivitelezésre. Ez akadályozza a további felhasználást, másrészt pedig a gyárakban nagy számban fordul elő az átfertőzöttség. Számtalan ágazatban nincs kereslet, ezért ha tudnának, se éri meg termelni.

A számottevő tőkével rendelkező nagyvállalatok vélhetően könnyebben vészték át ezt a nehéz időszakot.

(<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200320/koronavirus-tenyleg-munka-nelkul-maradnak-magyarok-szazezrei-420841>)

Mivel a távmunka sok munkavállaló számára az új szokássá válik, minden bizonnyal sok munkaadó igyekszik biztosítani, hogy alkalmazottai teljes munkanapokat töltsenek el ebben a formában. A vállalatok valószínűleg sokkal többet fektetnek be és alkalmaznak digitális technológiákat az alkalmazottak teljesítményének nyomon követésére, mint a járvány előtt. Az új digitális technológiák elterjedése – legyen szó akár távmunkáról, akár munkahelyről – számos új kérdést és aggályt vetett fel a magánélet és az adatvédelem, valamint a munkaszervezés, az ellenőrzés és az autonómia területén. Amikor az alkalmazottak tevékenységének nyomon követéséről van szó, egyensúlyt kell találni a munkáltató jogos üzleti érdekei és a munkavállalók magánélethez való joga között.

A távmunka egyre elterjedtebbé válásával valószínűleg egyre általánosabbá válik a munkavállalók digitális megfigyelése. A munkaadók a munkahelyen meglévő irányítás szimulálását alkalmazzák. A munkavállalók elfogadják, mint az otthoni vagy máshol végzett munka rugalmasságának szükséges árat.

(<https://www.eurofound.europa.eu/hu/publications/blog/covid-19-fast-forward-to-a-new-era-of-employee-surveillance>)

A vírus időszaka alatt a munkáltató egyoldalúan dönthetett a munkavállaló munkavégzésének helyéről, illetve a munkaidő-keret időtartamának felső határát is 24 hónapra emelte. Ennek következtében a bármilyen jellegű változás az érintett napot megelőzően is közölhető bármilyen probléma nélkül, akár a munkavállaló több napi otthoni munkavégzésre is kötelezhető.

Emellett a kormány a vállalkozások számára többféle támogatási formát vezetett be, amelyek segíthették a munkaerő megtartását. A cikk előrevetíti a pandémia utáni túlélési formák bevezetését, illetve az otthoni munkavégzés kiterjesztésének lehetőségét.

A vállalkozások fennmaradásának érdekében lazítottak a fejlesztési tartalékokra vonatkozó szabályokon, illetve az adóterhek viselését is igyekeztek könnyíteni, hogy ezzel is meggátolják a vállalkozások esetleges csődjét.

(<https://bbj.hu/economy/finance/banking/recent-covid-19-related-hr-and-tax-measures-in-hungary>)

A vírus összetett és váratlan gazdasági-társadalmi-szociális hatással volt mind a világ, mind Magyarország eddig megszokott életvitelére. Megfelelő gazdasági védő intézkedések nélkül a vírus súlyos károkat okozott/okozhat a fent említett területeken.

A tanulmány a 17-29 év közötti, zömében kezdő munkavállalók helyzetét vizsgálja közvetlenül a járvány megjelenése előtt és után, mind szociológiai, mind egészségügyi szempontból, mind a munkaerőpiacon betöltött helyüket, lehetőségeiket tekintve.

A felmérés tanúsága szerint a járvány megjelenése előtt a fiatalok többsége gyorsan el tudott helyezkedni, általában társadalmi kapcsolatok révén, de sokan önerőből, illetve munkaerőközvetítő cégeken keresztül. A járvány megjelenése nehéz helyzetbe hozta a kezdő munkavállalókat, akik zömében kevesebb, mint egy évet dolgoztak a pandémia előtt. Egyrészt kevesebb eséllyel tudtak elhelyezkedni más munkahelyeken, másrészt a nemzetközi lehetőségek megszűntek, a határok lezárásával az esetleges külföldi munkavállalás kétségessé vált.

A tanulmány hangsúlyozza, hogy a minta nem reprezentatív, mégis tanulságos, hogy a fiatal munkavállalók körében leginkább a jövő iránti bizonytalanság fogalmazódott meg közvetlenül a vírus első néhány hullámának lecsengésekor.

<https://journals.lib.pte.hu/index.php/actasociologica/article/view/4854/4826>

A tanulmány végig veszi a világjárvány gazdasági életre gyakorolt rövidtávú hatásait mind a világ-, mind a magyar gazdasági helyzet tekintetében.

A világjárvány gazdasági hanyatlást és a munkanélküliség növekedését eredményezte. A megoldási kísérletek a lezárás alatt alapvetően kétfélek: bizonyos területeken a vállalatokat támogatták, máshol a munkájukat elvesztett munkavállalókat. A nyitást követően moratóriumokkal, költségvetési segélycsomagokkal igyekeztek a gazdaságot élénkíteni az egyes országok.

A kereskedelemben is zavar keletkezett, elsősorban a tengeri szállítmányozás, amely minden globalizált ellátási láncot érintett, illetve súlyos hatással volt a munkaerőpiacra, bizonyos szektorokban a foglalkoztatottság jelentősen visszaesett, ezzel egyidőben viszont egyes gazdasági ágazatok szerepe, jelentősége megnövekedett.

Több nemzetközi kutatás (OTKA-2021, BUFFER-2022) hangsúlyozza a hibrid munkavégzés előnyeit, mind a dolgozói elégedettség, mind a hatékonyság szempontjából.

A kutatásból világossá vált, hogy a pandémia egyes országokat, illetve gazdasági szektorokat különböző mértékben érintett. A szociálisan, illetve oktatáspolitikai szempontból nehezebb

helyzetben lévő régiók, illetve egyének inkább áldozatául estek a világjárvány gazdasági következményeinek. (Havasi , 2021)

A tanulmány a járvány hatásait vizsgálja a munkaerőpiacra. A kutatások alapján nyilvánvaló, hogy a hibrid, illetve home office munkavégzés a pandémia után sokkal relevánsabb, azonban ennek a lehetősége szorosan kapcsolódik az iskolai végzettséghez. Az elégedettségi felmérés azt mutatta, hogy a legfiatalabb, illetve legidősebb korosztály elégedett leginkább a home office bevezetésével.

Ezzel párhuzamosan több változás is megfigyelhető. A részmunkaidős foglalkoztatottak száma jelentősen megnőtt, ugyanez igaz a munkaerőpiacot elhagyókra is.

A vírus egyes gazdasági szektorok fejlődésére gyakorolt hatásának elemzése kimutatta, melyek a leginkább veszélyeztetett területek az EU-ban, illetve konkrétan Magyarországon, emellett bemutatja, mely területeken csökkent, illetve nőtt a kereslet.

A tanulmány előrevetíti az esetlegesen várható gazdasági következményeket, amelyek közül a legsúlyosabbnak a vagyoni egyenlőtlenségek elmélyülését tartja mind lokális, mind globális szinten. (Maklári & Dr. Béresné , 2021)

### ***2.1.2. A munkáltatók munkavállalók utáni járulékfizetési kedvezményei***

A rendelkezéseket vizsgálva, a Kormány szintén kardinálisnak tekintette annak a problémának a megoldását, hogy valamilyen módon segítse azon munkáltatókat, akik nehéz helyzetbe kerültek a vírus megfékezésének következtében, azonban a munkavállalókra is figyelmet fordított. 2020. március hónapjától egészen júniusig terjedő időszakban a munkáltató mentesült a munkavállaló után a munkabérrel kapcsolatos és az azután fizetendő 29 közterhek megfizetése alól a Kormányrendelet felsorolt gazdasági szektorokban. A munkavállalónak pedig a járulékok közül mindössze csak az egészségbiztosítási járulékot kell megfizetnie, melynek összege nem haladhatja meg az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összegét.

A korábbi évek kedvező munkaerőpiaci folyamatai Magyarországon is törést szenvedtek a járvány hatására. Az Állami Számvevőszék az első hullám hatásait és az arra adott gazdaságpolitikai válaszokat elemző jelentése megállapítja, hogy a 2020 tavaszi lezárások által erősen érintett ágazatokban (turizmus, vendéglátás, szolgáltatások) inkább reagáltak elbocsátással, ahol csak átmeneti visszaesésre számítottak, a munkaadók igyekeztek átmeneti intézkedéseket hozni. A jelentés a munkaerőpiac vonatkozásában több kockázatot

is megfogalmazott, mint például: a humán erőforrásnak a hosszú távú munkanélküliség, vagy a korlátozott mobilitás miatti erodálódása; a pályakezdekők munkavállalási nehézségeinek tartós fennmaradása; az álláskeresői járadékban vagy egyéb támogatásban nem részesülők magas aránya; s ennek további növekedéséből fakadó szegénységi kockázat. (ÁSZ, 2020).

A koronavírus járvány első hulláma súlyosabban érintette a munkaerőpiacot, mint a 2008-as világgazdasági válság. A Központi Statisztikai Hivatal által használt, nemzetközi módszertanon alapuló mutatók (foglalkoztatás, munkanélküliség) alábecsülik a munkaerőpiaci hatásokat mértékét.

A vírus a világgazdaság legfontosabb pontjait támadta meg vagyis a termelési láncokat, az élményszolgáltatásokat, illetve a pénz és tőkepiacokon nagyobb méreteket öltő hozamvadászatot, továbbá a fogyasztásközpontú gazdasági modellt.

A világjárvány azonban pozitív hozadékokkal is járt, elsősorban a technológiai fejlődés emelhető ki, amely egyrészt az orvosi területen hozhat áttörést a víruskutatás területén elsősorban, illetve elkerülhetetlen velejárója az otthoni, illetve az érintkezésmentes munkavégzésnek, illetve vásárlásnak, vagy akár a kulturális események követésének.

Ez a helyzet tehát alapvetően változtatta meg 21. századi ember életvitelét, de új lehetőséget is teremt a gazdaság fellendítésére, új versenyhelyzetet teremt, ezzel további fejlődésnek nyit teret. (Virág Barnabás, Világgazdaság, Élet a vírus után. 2020.)

A pandémia elsődleges hatása a munkaerőpiacra a kiszámíthatatlanság, ugyanis a mindeddig prosperáló gazdasági ágazatok képviselői lehetetlenülnek el ennek következményében. Világszerte a járvány lefolyásának súlyossága, ideje és az egyes országok gazdaságpolitikája befolyásolja a gazdasági következményeket.

A gazdasági globalizáció technikai fejlődéssel jár, illetve fontos hatással lehet a munkaerőpiacra, bár ennek változásait, illetve a változás mértékét még nem lehet pontosan meghatározni, ugyanis a folyamat még nem fejeződött be.

A feltételezhető változási folyamatok közül néhány dokumentálható. Ezek közül fontos a határok időleges lezárásával a szabad munkaerőáramlás megszűnik, ez bizonytalanságot szülhet. A legtöbb országban középpontba került a hazai munkaerő védelme, vagyis a nem helyi munkavállalók jelentős hátrányból indultak, hiszen egy megüresedett munkakörben elsőként a helyi munkavállalót vették fel. Ezt az időszakot jelentős munkaerő-kínálat jellemezte, amit a munkaerő-vándorlás csökkenése eredményezett.

A fent említett bizonytalanság kérdéséhez tartozhat még a digitalizáció terjedésével párhuzamos aggodalom a munkahelyek megtarthatósága iránt.

Világszerte munkaerő-piaci átrendeződés volt megfigyelhető, nőtt a kereslet az egyes munkakörök betöltésére, mint például a gyorséttermi eladók, webáruházak alkalmazottai, illetve más fizikai szakmunkások iránt.

Mivel csupán még csak a folyamat korai szakaszában vagyunk, részkövetkeztetésként azt vonhatjuk le, hogy a jelen helyzetben komplex társadalmi-szociális-oktatásbeli-egészségügyi stratégia kidolgozása a cél, amely hatással lesz a gazdasági tényezőkre is.

(Szellő 2021)

## **2.2. Energiaválság**

### ***2.2.1. Orosz ukrán konfliktus hatása a világra nézve***

Mindezek figyelembevételével a válság elhúzódása és eszkalációja három fő csatornán – energia, kereskedelem, pénzügyek – keresztül is erős hatást gyakorolna a világgazdaságra.

Oroszország támadása Ukrajna ellen 2022 februárjában mindenkit meglepett, hiszen nem számoltak reális veszélyként egy háború kirobbanásával. A fegyveres konfliktus azóta is tart, amelynek gazdasági hatásait most próbálják felmérni a közgazdászok.

A háború több csatornán keresztül is elérheti a feltörekvő országokat. Az első az inflációs hatás, amely főként a volt szovjet tagköztársaságokban és Afrikában a legerősebb. Ezenél az országoknál nagy az esélye a globális élelmiszer- és energiaárak növekedésének, másfelől az amerikai jegybankot szigorú monetáris politikára ösztökélhetik. Ez negatívan érinti a feltörekvő piac egy részét. Az infláció következményeképp nagy az esély a társadalmi elégedetlenségre, illetve előforduló külkereskedelmi sokk is fenyegeti azokat az országokat, akik Oroszország vagy Ukrajna jelentős élelmiszer- és üzemanyag importőrei.

Az orosz gazdaság elleni szankciók és a beszállítói láncok fennakadása jelentősen tovább emelték a magas élelmiszer- és energiaárakat. Ezek egy ideig tartósan magasak maradhatnak, illetve az olaj, a földgáz és a búza világpiaci árfolyama jelentősen változékony lehet a továbbiakban.

(<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220510/hatalmas-pofon-a-vilagnak-az-orosz-ukran-haboru-melyik-oroszokat-kuldheti-padlora-542913>)

A tanulmánykötet alaposan és részletesen tárgyalja a gazdasági problémákat a háborús helyzet előtt (embereket és állatokat sújtó járványok következményei a gazdasági életben, a Covid alatt és után dokumentálható gazdasági-munkaerőpiaci változásokat, a fejlődés lehetséges menetét, illetve a háborús helyzet okozta megtorpanást).

Reprezentatív kérdőívünkben a kutatási alapvetések egyik legérdekesebb részlete, hogy az egyes ágazatok felkészültnek tekintették-e magukat egy hasonló helyzetre, illetve terveznek-e változtatást a jelen körülmények között. Az is releváns, mennyiben tér el a pandémia okozta válsághelyzet a háború által kiváltott valóságtól.

A megkérdezettek prognózist állítanak fel, amelyből kiderül, hogy a megkérdezettek a jövőben az infláció súlyosbodását, az élelmiszer- és energiahordozóárak további növekedését vetítik előre. A bevétel, illetve a fejlődés esélyének kérdésében a válaszadók óvatosan fogalmaznak, de az ágazatok között látható az eltérő véleményalkotás. A válaszadók a legsúlyosabb problémának a hazai fizetőeszköz negatív változásait látják. Mivel a konfliktus most is zajlik, a megoldási lehetőségek tekintetében a válaszadók nagyon eltérően gondolkoznak, ezekről átfogó elemzést majd csak néhány év távlatában lehet készíteni.

A sok területen jelentkező hiány (energia, nyersanyag stb) enyhítési kísérleteit, illetve az ezt ellensúlyozandó kormányzati intézkedések hatékonyságát a jövő kutatások feladata értékelni. (Poór , és mtsai., 2022)

### **2.2.2. Energiaválság Európában**

Az európai gáz- és villamosenergia-piac helyzete drámaian romlott. Az árak az Oroszország Ukrajna elleni háborújának következményeként robbannak, és a következő télen veszélybe kerülhet az energiaellátás stabilitása Európa egyes részein. A villamosenergia-fogyasztás csúcsidőszakaira (délelőtt és a kora esti órákban) az uniós tagállamoknak kötelező erejű kötelezettségvállalásokat kell tenniük a fogyasztás csökkentése érdekében. Ennek az az oka, hogy a drága gáztüzelésű erőműveket fel kell pörgetni, hogy fedezzék a fogyasztást ezekben az időkben. A tagállamok már elkötelezték magukat amellet, hogy télen 15%-kal csökkentik a gázfogyasztást, de csak önkéntes alapon. Magyarország teljes mértékben elutasította az intézkedést, és még nem tudni, hogy most már minden tagállam beleegyezik-e az áramtakarékosságba.

(<https://www.dw.com/en/eu-to-put-the-brakes-on-energy-prices/a-63048829>)

Az Unióban nem csak megújuló energiaforrásokból állítják elő a villamos energiát, továbbra is szükséges az olaj és a gáz használata. Évekbe telhet, mire olyan infrastruktúra épül ki, amely más energiaforrásokból állít elő energiát. Ennek hatására az Európai Bizottság villamosenergia igény csökkentésére ösztökölte a tagállamokat, energiahatékonyság jelenik meg a térségben. A tél közeledtével egyre világosabbá válik, hogy az Uniós országok nem tudják teljes mértékben kielégíteni az energiaszükségleteket.

[\(https://index.hu/gazdasag/2022/09/20/energia-veszelyhelyzet-energiaellatas-nyersanyaghiany-europai-unio-gazdasagi-valsag-kutatas/\)](https://index.hu/gazdasag/2022/09/20/energia-veszelyhelyzet-energiaellatas-nyersanyaghiany-europai-unio-gazdasagi-valsag-kutatas/)

### **2.2.3. Magyarország helyzete**

A magyar gazdaság határozottan ellenállt a háború következményeinek, stabilizálta gáz- és olajtartalékait. A magyar kormánynak még a tartalékok kielégítő szintre való feltöltése mellett is további intézkedéseket kellett tennie. A benzinkutaknál csak magyar rendszámot viselő autók vásárolhatnak üzemanyagot a támogatott áron, és a közüzemi költségcsökkentési programot módosították, most már csak az "átlagos" vagy az átlag alatti energiamennyiséget használó fogyasztók jogosultak a maximált díjakra, míg az összes többi végfelhasználónak meg kell fizetnie a piaci árakat. A kormány azon dolgozik, hogy biztosítsa Magyarország energiaellátását. A közelmúltban megállapodást kötött az orosz Gazprommal arról, hogy nagy mennyiségű gázt importál az országba, ügyelve arra, hogy a következő télre is legyen elég.

[\(https://www.hungarianconservative.com/articles/politics/eu-to-implement-emergency-intervention-to-curb-energy-prices/\)](https://www.hungarianconservative.com/articles/politics/eu-to-implement-emergency-intervention-to-curb-energy-prices/)

Az orosz-ukrán háború okozta hatások negatívan érintik Magyarországot. Az Oroszország ellen bevezetett uniós szankciók és az orosz válasza érkező szállítási korlátozások miatt drasztikusan megemelkedtek az energiaárak. Jelen helyzetben úgy tűnik, további emelkedés várható. Ennek hatására az egész Európai térségben jelentős energiaválság alakult ki. Nagy valószínűséggel lesz elegendő fűtőanyag, gáz az őszi és téli szezonra, ennek hatására a magyar kormány 2022 nyarán energia-vészhelyzetet hirdetett.

[\(https://klimapolitikaiintezet.hu/elemzes/energia-veszhelyzet\)](https://klimapolitikaiintezet.hu/elemzes/energia-veszhelyzet)

A hat pontból álló intézkedési csomagot a Magyar Közlönyben publikálták:

1. Magyarország másfél milliárd köbméterről kétmilliárd köbméterre növeli a hazai gáztermelést.

2. Szijjártó Péter megbízása, hogy a további gázkészletek szerezzen be.
3. Exporttilalom az energiahordozókra és a tűzifára.
4. A Mátrai erőmű blokkjainak újraindítása, ezáltal a hazai lignit termelés fokozása.
5. Paksi Atomerőmű üzemidejének meghosszabbítása
6. Rezsicsökkentés idején meghatározott energiaár fenntartása az átlag fogyasztó számára. Az átlag feletti fogyasztók lakossági piaci áron vagyis a világpiaci árnál kedvezőbb árat fizetnek.

([https://hvg.hu/itthon/20220715\\_Kozlony\\_rezsi\\_energiaveszhelyzet\\_Palkovics](https://hvg.hu/itthon/20220715_Kozlony_rezsi_energiaveszhelyzet_Palkovics))

A Vállalkozók és a Munkáltatók Országos szövetsége szerint az energia drágulás komoly üzleti és vállalkozói bezárásokat eredményezhet. Előfordulhat, hogy a legtöbben az időszakos bezárás mellett döntenek, hasonlóképpen, mint a koronavírus-járvány időszakában. Egyre több fürdőt, vendéglátó helyiséget, hoteleket zárnak be a magas rezszi árak mellett.

A kedvezőbb árú energiaszerződés csak 2022 októberéig volt érvényes. "Beszéltem sok vállalkozással, szerencsésnek mondhatja az magát, aki a tavalyihoz képest hat-nyolcszoros áron, de fix áras szerződést tudott kötni egy évre" – Perlusz László főtitkár

(<https://index.hu/gazdasag/2022/09/05/energia-veszelyhelyzet-bezarasi-hullam-energiaarak-arrobbanas-nagy-marton-konjunktura/>)

A kormány által meghatározott kormányzati intézkedések egyike lehetőségek kínál a feldolgozóipari ágazatokban tevékenykedő kkv-kat azzal, hogy három hónapra átvállalja a magas energiaárak számláik felét. Ezzel az intézkedéssel a beszállítói váltást próbálják megfékezni, hiszen a magas árak mellett a külföldi beszállítók is a kedvezőbb árakat keresik, így fennáll a veszélye annak, hogy más országokból próbálnak meg versenytársakat keresni.

(<https://privatbankar.hu/cikkek/makro/recesszio-es-novekvo-munkanelkuliseg-ele-nezunk.html>)

A versailles-i találkozón, mindössze hetekkel azt követően, hogy Vlagyimir Putyin elindította a megszállást, az uniós vezetők megállapodtak abban, hogy a lehető leghamarabb fokozatosan megszüntetik "az orosz gáz-, olaj- és szénimporttól való függőséget", és megbízták az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy többéves tervet ennek megvalósítására.

(<https://www.euronews.com/my-europe/2022/06/13/the-eu-s-coronavirus-recovery-fund-has-a-new-raison-d-etre-energy-independence>)

Az Oroszországgal szembeni uniós szankciók nyolcadik csomagja megkapta Magyarország támogatását, miután az országnak sikerült elérnie az energiabiztonság védelméhez szükséges mentességeket.

Magyarország mentességet kap a csővezetékes szállításra vonatkozó olajár-maxima mechanizmus alól, hogy Magyarország olajellátás biztonságát az intézkedések már ne veszélyeztessék.

Az atomenergiával kapcsolatos tevékenységek mentesítése annak érdekében, hogy a brüsszeli mentességek ne csak a meglévő atomerőművek üzemeltetéséhez szükséges szolgáltatásokat és termékeket, hanem az új reaktorok építéséhez kifejezetten szükséges szolgáltatásokat és termékeket is figyelembe vegyék.

(<https://hungarytoday.hu/hungary-supports-the-new-eu-sanctions/>)

Dénes Rajmund Roland, a Magyar Munkaerő-kölcsönzők Országos Szövetsége (MMOSZ) kommunikációs alelnöke a következőt nyilatkozta az index megkeresésére: *“Vannak olyan területek, ahol már most tapasztalható, hogy a megemelkedett költségeiket vagy jelentős áremeléssel, vagy létszámleépítéssel igyekeznek áthidalni, és ez nem csak szezonalitással összefüggő munkaerőpiaci mozgást jelent”*

A munkáltatóknál két csoport kezd kialakulni, vannak, akik létszámstopot vezettek be és vannak, akik rövid időszakra kezdtek tervezni, vagyis az alkalmazottakat csak határozott időre veszik fel. Az utóbbi lehetőség viszont a nem csábítja a munkavállalókat. Emiatt komoly munkanélküliség kezd kialakulni.

A legnagyobb vesztes valószínűleg a szállodaipar és az ehhez kapcsolódó iparágak, valamint a vendéglátás.

(<https://index.hu/gazdasag/2022/09/13/recesszio-gazdasagi-valsag-munkaeropiac-munkaerokoltseg-energia-veszhelyzet-energiaellatas-energiarak/>)

2022-ben több cég is 5 és 9 százalékos bérfejlesztést hajtott végre, amelynek értékét az infláció miatt sajnos nem érezni. A fizetésemelés fő célja a munkavállalók megtartása. A munkavállalók az elmúlt években hozzászoktak a folytonos reálbérek növekedéséhez. Jelen pillanatban az árak növekedése gyorsabb, mint a bérek növekedése. A legtöbb cég az alaphér

emelése helyett az egyszeri kompenzációt választotta, hiszen nem akarják növelni a bónuszalapot. A home office kompenzáció a munkáltatónak nem kerül többletköltsége, hiszen az adott összeg adó-és járulékmentes a dolgozók számára.

Európa top 5 országába tartozik bele, ahol a nyitott pozíciók aránya magasabb az álláskeresőkhöz képest.

(<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220927/feny-es-sotet-mi-var-a-magyar-dolgozokra-568877>)

### **3. Anyag és módszertan**

#### **3.1. A munkaerőpiac jellemzői a pandémiát megelőzően**

A Covid-19 vírus megjelenésével a munkaerőpiacban megfigyelhető foglalkoztatottsági mutatók javulása véget ért. A járvány által sújtott területeken erős kereslet-, foglalkoztatottság csökkenés, illetve munkanélküliség figyelhető meg. A munkáltatók zöme ezt az időszakot átmenetinek tartotta, így a munkavállalókat továbbra is foglalkoztatta. Ennek segítségével az állami támogatások álltak. A munkavállalók zöme a magas vagy közepes kockázatú szektorokban helyezkednek el, mint például a szórakoztatóiparban, idegenforgalomban, vendéglátásban. Jelenleg nincsenek pontos adatok a KSH oldalán az elbocsátásokkal kapcsolatban, így egy primer kutatás keretein belül kérdeztem meg az embereket mit gondolnak. A későbbiekben a foglalkoztatási ráta alakulását tanulmányoztam szekunder kutatásként.

A kormány munkahelyvédelmi bér támogatásban részesítette a vállalkozásokat, akik száma közel 2000 főre tehető. A program lényegében megvédte a vállalkozások átmeneti rendelésállomány-csökkenésének következményeit, amelynek hatására megóvja a résztvevő munkavállalók állását és biztosítja a fizetését. Az első hullám idején létrehozott Gazdaságvédelmi akcióterv több mint 5 ezer munkavállaló munkahely-megtartását segítette, amely úgy néz ki sikeres volt.

A fejezetben bemutatásra kerülnek a kutatásom során a leíró statisztikákon kívül a felhasznált módszerek és a vizsgált adatbázisok.

Kutatásom megfelelő alátámasztása érdekében két kérdőívet is készítettem, az első a koronavírus berobbanásának legelején, a másodikat az energiaválság kezdetének idején publikáltam a célközönség felé. Minőségi, kérdőíves kutatásomban kiértékeléshez megfelelő értékeket kaptam a válaszadóktól.

A munkámban az első primer adatbázisom az általam készített kérdőív, amelyet 2020 év harmadik negyedében készítettem, majd a mindenki által elérhető Facebook közösségi oldalon osztottam meg. A kérdőívet 112 fő töltötte ki, amelyet egy közösségi oldalon publikáltam. A kérdőív témájának ötletét a jelenlegi krízis helyzet ihlette. Azt szerettem volna feltérképezni, hogy a munkavállalókra milyen hatással van a gazdasági válság. Az elégedettséget szerettem volna felmérni, és emellett azt, hogy a munkáltató milyen segítséget

nyújt ebben az időszakban a munkavállalóknak. Az „Eredmények” fejezetben láthatóak lesznek a vizsgált adatok különféle feldolgozása, kiértékelése.

Az adatok kiértékelésében a Microsoft Excel és az SPSS statisztikai programcsomagokat használtam. Az adatok feldolgozása előtt a kapott adatbázist tisztítottam, a kapott eredményeket, véleményeket numerikus számokra cseréltem.

Az adatokat különböző statisztikai próbák segítségével elemeztem. Ilyen például a Khi négyzet próba, amely két minőségi változó közötti kapcsolat meghatározására alkalmazható statisztikai próba. A lényege az, hogy minél nagyobb minta annál könnyebb a Khi négyzet próbát elvégezni. Kis mintánál kisebb a valószínűsége annak, hogy a szignifikancia szint megfelelő. Minimum 5 elemszámú minta esetén tudjuk alkalmazni.

Ha a két vizsgált változó között a kapcsolat szignifikáns, akkor meg kell határozni a Cramer's V együttható értékét is. A Cramer's V mutató olyan asszociációs együttható, amely két változó közötti kapcsolat szorosságát határozza meg. A szorosság értéke 0 és 1 közötti intervallumban van. Ha az értéke 0, akkor függetlenség áll fenn. Ha az értéke 1, akkor nagyon erős a két változó közötti kapcsolat.

Korreláció esetén kölcsönös viszonyt határoznak meg két változó között. Egymástól való függést vizsgáljuk. Az értéke megmutatja, hogy két jelenség mennyire függ össze egymással. A korreláció eredménye -1 és +1 között. A szám előjele a kapcsolat irányát, abszolút értéke a kapcsolat szorosságát jellemzi. Ha az eredmény nulla akkor egyáltalán nincs kapcsolat a két jelenség között. Minél inkább közelít a korreláció eredménye a +1 és -1 felé, annál erősebb a viszony.

A koronavírus berobbanását jellemzően a legtöbb hazai vállalat nem tudta megfelelően kezelni. Számos munkavédelmi intézkedés bevezetése, mint például a maszkviselés, plexi falak felszerelése, folyamatos fertőtlenítés, kötelező lázmérés mellett radikális intézkedéseket hoztak. A megrendelések csökkenése miatt súlyos költség megszorításokat rendeltek el, emellett néhol létszámleépítésbe kezdtek. Minden nagy és kisvállalatot érintett valamilyen intézkedés. Jellemző volt, hogy a munkavállalóknak kötelező szabadság kivételeket rendeltek el.

A második hullámot már a bér megtartó intézkedések jellemezték. Jelentősen csökkentették a létszámleépítések számát és inkább részmunkaidőben foglalkoztatták a munkavállalókat.

Fizetés nélküli szabadságolások és bércsökkentésekben állapodtak meg az érintett dolgozók egy részével.

A koronavírus harmadik szakaszára már kimerülőben voltak az éves szabadságkeretek és a fizetés nélküli távollétek is. Ennek hatására jelentős munkahelyváltás, illetve felmondással néztek szembe a vállalati vezetők és a humánerőforrás-menedzsment. A jó szakemberek nem tolerálják a megvonásokat és a szankciókat. Amennyiben a munkáltató nem igazodik a munkavállaló igényeihez, jelentős munkaerő-hiány alakulhat ki.

A járvány felhajtotta a munkanélküliséget és a fogyasztást, ami inflációt eredményezett és az ingatlan ára a magasba emelkedtek. A járvány miatti távmunka felerősödése kényszerítette a Magyarországi törvényhozást, amely hatására törvényt hoztak. Előírták, hogy a munkáltatónak és a munkavállalónak írásba kell foglalni a távmunkát, vagyis meg kell állapodni a távmunka részleteiben. Fontos, hogy a munkáltató nem rendelkezhet egyoldalúan.

A szűkös humánerőforrás enyhítésére és a fiatalok ösztönzésére 2022. január elsejétől a 25 év alatti dolgozók szja mentességet kaptak Magyarországon, amivel a fiatalokat a munkaerőpiacra való belépésre ösztönözték. Ez jelentősen előre lendítette a diákmunkások, illetve a felnőtt munkaviszonyban lévő dolgozók számára az életszínvonal javulását. Könnyebbé teszi, illetve segíti az életben való elindulásukat. Azt jelenti, hogy a kedvezményezett helyzetben lévő 25 év alatti személyek a fizetésük 81,5%-át kapják kézhez, ellenben a 25 év felettiekkel, akik 66,5%-ot kapják meg, hiszen a jövedelemadó 15% alól nem mentesülnek. Összességében ez az intézkedés kedvező a 25 alatti munkavállalókra, viszont jelentős bérfeszültséget okozhat az összes munkáltatóknál, vagyis a vállalatoknál és a kormányzati szerveknél is.

Az energiaválsággal kapcsolatos témakörben végzet kvantitatív kutatásomat 2022.10.07. és 2022.10.12. között végeztem. Az online közzétett kérdőívemet 55 nő és 31 férfi töltötte ki önkéntes és anonim módon. A kérdőívek nyílt és zárt kérdéseket is tartalmaztak, feleletválasztós, többváltozós és szabadszöveges válaszlehetőségekkel, ordinális, nominális és arányskálák mérőskálák típusaival. A kérdőívek bevezetőjében ismertetésre került a kutatás célja, lényege. A mintám életkor szerinti megoszlása: 1 fő 18 év alatti, 30 fő 18-25 éves, 25 fő 26-30 éves, 20 fő 31-49 éves, 10 fő 50-65 éves. A válaszadók 11%-a szakmunkásképzővel, 39% középiskola és gimnáziumi érettségivel, 20% felsőfokú szakképzés és OKJ, valamint 30% főiskolai és egyetemi végzettséggel.

A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim volt, így a kapott eredmények nem tükrözik az egész társadalom véleményét az orosz-ukrán háború következtében kialakult energiaválság munkaerőpiacra gyakorolt hatásáról, csak a megkérdezettekét.

Az elemzés során először letöltöttem az adatokat a Microsoft Excel táblázatba, majd hozzáadtam az SPSS statisztikai programcsomag adatbázisához. Ezután számításokat végeztem.

A kérdőívek kitöltésekor a legtöbb kérdés opcionálisan szerepelt, és két egyéni mezőt tartalmaz, ahol a válaszadók képesek voltak kifejezni a kapott támogatás változásairól szóló saját véleményét és meghatározni a lehetséges elbocsátások mennyiségét. A kérdőív egy részt tartalmazott az élet általános megelégedettségéről. A válaszadókat arra kértem, hogy elégedettségüket 1-től (egyáltalán nem) 5-ig (nagyon meg van elégedve) skálán értékeljék.

A kapott minta csak a társadalom egy részének, vagyis a megkérdezettek véleményét tartalmazza és nem az egész populációnak, így nem tekinthető reprezentatívnak. Ezzel ellentétben a kapott eredmények összehasonlítása és az esetleges összefüggések vizsgálata igencsak hasznos lehet.

### **3.2. Kérdőív jellegzetességei, bemutatása**

A kutatási projekt előkészítő fázisa magában foglalja a kutatási terv meghatározását és egy kérdőív szerkesztését. A kérdőív kérdéseinek kidolgozása is fontos, csakúgy, mint a vizsgálati kérdés megfontolása. A próbaidő alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy a kutatási projekt sikeres legyen. Sokan hajlamosak kihagyni ezt a lépést, mert nincs elég idejük. Ugyanakkor szeretnék rámutatni arra, hogy ha a tanuló kihagyja a teszt kérdést, az adatelemzés során olyan problémákba ütközhet, amelyek több időt és erőfeszítést igényelnek, mint gondolná. A tanulmány végső folyamatának részét képezi a kérdőívek kitöltése, a célcsoportnak történő elküldés és az eredmények elemzése.

A kérdések fajtáit, típusait különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk:

- céljuk szerint: bevezetés (kontaktusteremtő), átadás, alany, ellenőrzés, személy.
- Négy mérési skála alapján a kérdés irányulhat nominális, intervallum, ordinális és arányskála típusú adatra.

Nyílt kérdés: "Hogy érez az iskola iránt?" Közvetett kérdés: "Milyen gondolataid vannak az iskoláról?" Mindegyiknek megvan a maga előnye és hátrányai. A Likert skálás mérés is egyszerű. Számokat használ a legkisebbektől a legnagyobbig terjedő dolgok rangsorolására.

Zárt kérdés: Előnye, hogy a válaszokat könnyen fel tudjuk dolgozni. Több féle lehet: kétkimenetelű és többkimenetelű beleértve a szelektív vagy kombinatív. Példa: A nemed? 1. Fiú 2. Lány.

Félig zárt kérdések: A válaszokon kívül a válaszadó az "Egyéb" kategóriában fogalmazhatja meg válaszát. A nyílt és a zárt kérdés között van az átmenet. Tehát ebben az esetben a kérdőív válaszolója választhat az előre meghatározott válaszokból, de ha nem találja megfelelőnek valamelyiket, akkor lehetősége van más válasz meghatározására is, amelyeket esetleg még részletesebben el is magyarázhat, hogy mi az.

- Irányultság szerint lehetnek közvetett és közvetlen kérdések is:

A közvetett kérdések, vagyis indirekt kérdések segítségével a válaszadók válaszai alapján le tudjuk vonni a következtetést a hozzáállásukról. Ezzel szemben a közvetlen, vagyis a direkt kérdések közvetlen rákérdeznek a szükséges információra.

### **3.3. IBM SPSS statisztikai programcsomag**

Az IBM SPSS szoftver fejlett statisztikai elemzést, gépi tanulási algoritmusok hatalmas könyvtárát, szövegelemzést, nyílt forráskódú bővíthetőséget, big data-integrációt és zökkenőmentes telepítést kínál az alkalmazásokba.

Könnyű kezelhetősége, rugalmassága és méretezhetősége minden felhasználó számára elérhetővé teszi az SPSS-t. Bármilyen méretű és összetettségű adatbázishoz alkalmas, illetve használható új lehetőségek megtalálásában, a hatékonyság javításában és a kockázatok minimalizálásában. Az SPSS szoftver termékcsaládon belül az IBM SPSS Statistics támogatja az adatok felülről lefelé irányuló, hipotézistesztelési megközelítését.

### **3.4. Szekunder kutatás**

Másodlagos tanulmányként a Központi Statisztikai Hivataltól és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálattól gyűjtöttem össze adatokat. A 2019-2022 közötti adattárházzal kapcsolatban megvizsgáltam az érintett időszakokat.

Elemzésük alkalmas a koronavírus-járvány és az energiaválság következtében bekövetkezett foglalkoztatási kihívások, illetve a jövőben feltételezhető munkaerő-piaci tendenciák vizsgálatára.

Hivatalos statisztikai adatokra épülnek, amelyeket a Központi Statisztikai Hivatal oldaláról gyűjtöttem és az alapján különböző kimutatásokat készítettem. A KSH oldala széleskörű adatbázissal rendelkezik, mégis a jelenlegi helyzet, vagyis az energiaválság okozta gazdasági helyzetről még nincs annyi publikált adat, mint a Covid-19 idején publikált mennyiség.

Az általam használt statisztikai elemzés módszerei

- leíró statisztikai mutatók: helyzetmutatók (átlag, módusz, medián) szórás, relatív szórás, variancia, gyakoriság, megoszlások, alakmutatók,
- kapcsolatvizsgálat: korrelációs együttható
- asszociációs kapcsolat: khi-négyzet, Cramer-mutató (C),

## 4. Eredmények és értékelésük

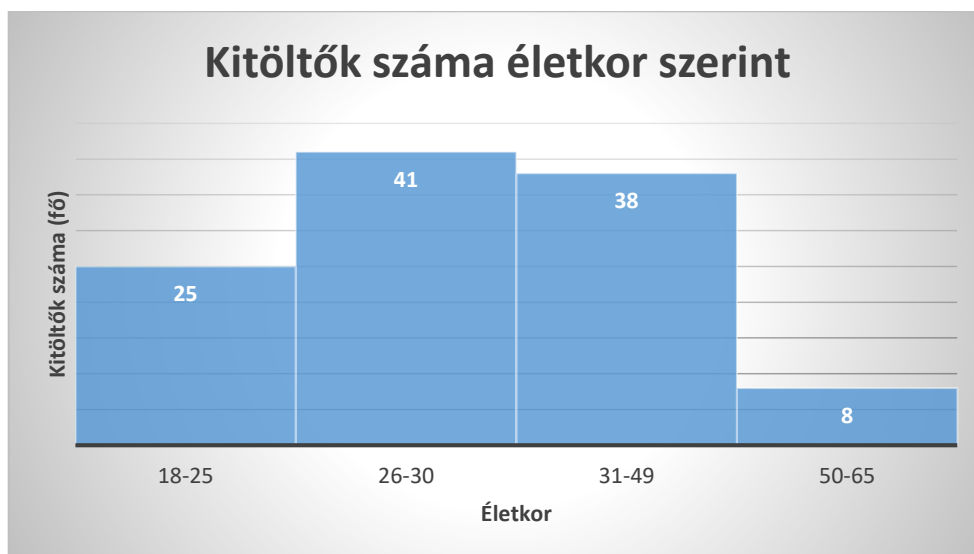
### 4.1. Primer kutatás

A kutatásom alátámasztásának érdekében két kérdőívet készítettem. Az elsőt (a Covid-19-re vonatkozót) a munkavállalók helyzetének felmérésére alapoztam 2020 első negyedében. A második kérdőívemben a jelenleg is zajló orosz-ukrán háború okozta energiaválság hatását vizsgálom a munkavállalókra, ez 2022. októberében készült. Primer kutatásom első részében a "Covid-19 okozta gazdasági válság hatása a munkavállalókra" című kérdőívet, a második részében pedig az "Energiaválság hatása a munkaerőpiacra" kérdőívemre kapott válaszokat értékelem.

#### 4.1.1. Covid19 kérdőívre vonatkozó eredmények kiértékelése

A tanulmányom adatbázisát primer kutatásból, vagyis a kérdőívre adott válaszok által töltöttem fel, amely kérdőívet a Facebook közösségi oldalamon tettem közzé. Ennek a kutatásnak az elsődleges célja a munkavállalók helyzetének felmérése, az, hogy milyen hatással van a jelenlegi helyzet az elégedettségre, illetve a munkahelyük mennyire támogatják őket a pandémia idején. A koronavírussal kapcsolatos kérdőívet több mint 100 fő, azaz pontosan 112 fő töltötte ki. A válaszadókat arról is kérdeztem, hogy a munkahelyükön történ-e elbocsátás, és ha igen akkor milyen nagyságú létszámcsökkentés történt.

1. ábra A kitöltők száma életkor szerint.



*Forrás: Saját szerkesztés*

Az 1. ábrán megfigyelhető, hogy életkor szerint hány fő töltötte ki a kérdőívet és válaszolt a feltett kérdésekre. A válaszadók életkorát tekintve elmondható, hogy 25 fő 18-25 év közötti, 41 fő 25-30 év közötti, 38 fő 31-49 év közötti és 8 fő 50 év feletti tartományba esik. A válaszadók közül a legtöbb személy, jelen esetben 41 fő, 25-30 év között van. Ez arra enged következtetni, hogy az oktatásból kikerült, vagy még oktatás alatt álló személyekre hatott a kérdőív témája, akik aktív felhasználói a facebook közösségi oldalának – és természetesen az én ismerőseim. A vizsgálatom első részében az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás kapcsolatát vizsgáltam. A kérdőív adatait az SPSS program segítségével és az alábbi kereszttáblával szemléltetem és elemeztem az 1. táblán.

1.tábla Az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás összefüggése.

|                                      |                          | q6 Támogat a munkahelyed? |     | Total |
|--------------------------------------|--------------------------|---------------------------|-----|-------|
|                                      |                          | Igen                      | Nem |       |
| q3 Legmagasabb iskolai végzettséged? | Általános iskola         | 0                         | 1   | 1     |
|                                      | Szakmunkás képző         | 5                         | 6   | 11    |
|                                      | Középiskola/Gimnázium    | 16                        | 18  | 34    |
|                                      | Felsőfokú szakképzés/OKJ | 13                        | 6   | 19    |
|                                      | Főiskola/Egyetem         | 40                        | 7   | 47    |
| Total                                |                          | 74                        | 38  | 112   |

*Forrás: Saját szerkesztés*

Mint ahogy az 1. tábla is mutatja, már a szemmel történő összehasonlításból is kiderül, hogy igen is van összefüggés a támogatás nagysága, a megléte, illetve a munkavállaló végzettsége között. Kiderül, hogy a legmagasabb végzettségű, vagyis a Főiskolát/Egyetemet végzett munkavállalók száma a legmagasabb a támogatás szintjén. Összesen 47 főből 40 főt támogatnak valamilyen szinten, ellenben 7 főt egyáltalán nem kapott hozzájárulást.

Ahogy a 2. táblán látható, Khi-négyzet próbával megvizsgáltam, hogy van-e összefüggés az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás között. Független változónak az iskolai végzettséget jelöltem meg.

2.tábla Khi 2 próba az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás táblázat

| Chi-Square Tests                                                                       |                     |    |                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|----|-----------------------------------|
|                                                                                        | Value               | df | Asymptotic Significance (2-sided) |
| Pearson Chi-Square                                                                     | 17,159 <sup>a</sup> | 4  | ,002                              |
| Likelihood Ratio                                                                       | 18,051              | 4  | ,001                              |
| Linear-by-Linear Association                                                           | 16,019              | 1  | ,000                              |
| N of Valid Cases                                                                       | 112                 |    |                                   |
| a. 3 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,34. |                     |    |                                   |

*Forrás: Saját szerkesztés*

A két változó között szignifikáns összefüggés van, mert  $p < 0,05$ . Ez azt jelenti, hogy befolyásoló tényezőnek számít az, hogy milyen végzettségű a munkavállaló a támogatás megkapásával szemben. Az Általános iskolát, Szakmunkás képzőt, Középiskolát/gimnáziumot végzett személyek közül nagyobb számban fordulnak elő a munkáltató által nem támogatottak. A következtetést levonva a munkáltatók jobban támogatják a magasabb végzettségű munkaerőt, mint az alacsonyabb végzettségűeket.

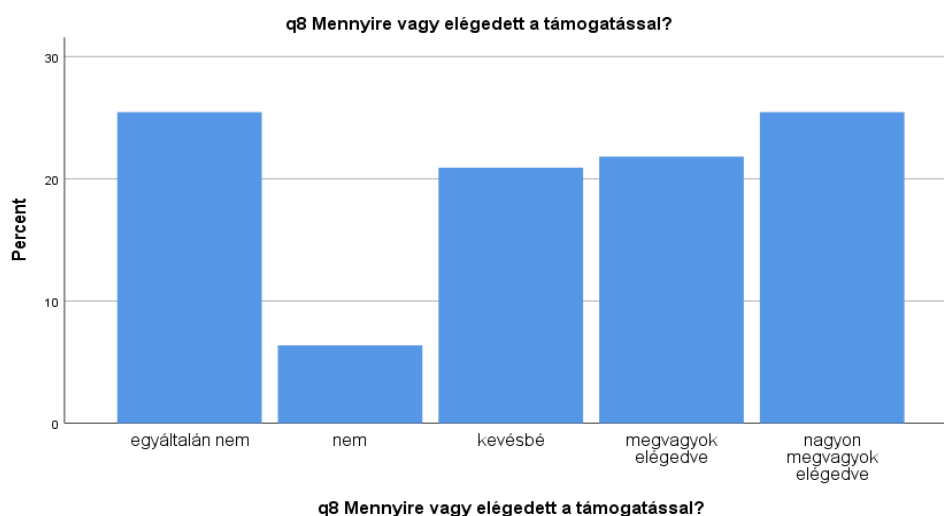
3.tábla Cramer's V érték ábrázolása

| Symmetric Measures |            |       | Approximate Significance |
|--------------------|------------|-------|--------------------------|
|                    |            | Value |                          |
| Nominal by Nominal | Phi        | ,391  | ,002                     |
|                    | Cramer's V | ,391  | ,002                     |
| N of Valid Cases   |            | 112   |                          |

*Forrás: Saját szerkesztés*

A nominális és a nominális változók között a kapcsolat szignifikáns, ennek következtében értelmezem a Cramer's V értékét is. A Cramer' V olyan mutató, amely asszociációs, vagyis két nominális érték közötti kapcsolat szorosságát mutatja meg. A Cramer' V értéke 0,391, vagyis a 0 értékhez van közelebb, így megállapíthatjuk, hogy a két változó közötti kapcsolat a közepesen erősnek mondható. Mindent összevetve jelentősen összefüggenek a vizsgált iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás. Számottevő az összefüggés a végzettség és a kapott munkahelyi támogatások között.

2. ábra Elégedettség ábrázolása.



*Forrás: Saját szerkesztés*

A 2. ábrán látható, hogy a „nagyon meg vagyok elégedve” és az „egyáltalán nem” közel hasonló mennyiségi értéket kapott, ami alapján meghatározható, hogy a válaszadók többsége ezt a két végletet érzi sajátjának. Ez nem azt jelenti, hogy csak ez a két vélemény van. A „kevésbé” és a „Meg vagyok elégedve” vélemények se maradtak le sokkal. A következő, vagyis a 4. táblán összefoglaltam, hogy melyik értékre, hány válasz érkezett és emellett százalékos megoszlásban is látható.

4.tábla Elégedettségi szint megoszlása

|         |                            | Frequency | Percent | Valid Percent | Cumulative Percent |
|---------|----------------------------|-----------|---------|---------------|--------------------|
| Valid   | egyáltalán nem             | 28        | 25,0    | 25,5          | 25,5               |
|         | nem                        | 7         | 6,3     | 6,4           | 31,8               |
|         | kevésbé                    | 23        | 20,5    | 20,9          | 52,7               |
|         | meg vagyok elégedve        | 24        | 21,4    | 21,8          | 74,5               |
|         | nagyon meg vagyok elégedve | 28        | 25,0    | 25,5          | 100,0              |
|         | Total                      | 110       | 98,2    | 100,0         |                    |
| Missing | System                     | 2         | 1,8     |               |                    |
| Total   |                            | 112       | 100,0   |               |                    |

*Forrás: Saját szerkesztés*

A kutatásomat elsősorban a kor és nem szerint mintavételeztem. Az így kialakított mintákat Excel segítségével mértem fel az 5. táblán szemléltettem. Először is azt vizsgáltam milyen összefüggés lehet az életkor és a támogatás elégedettségével.

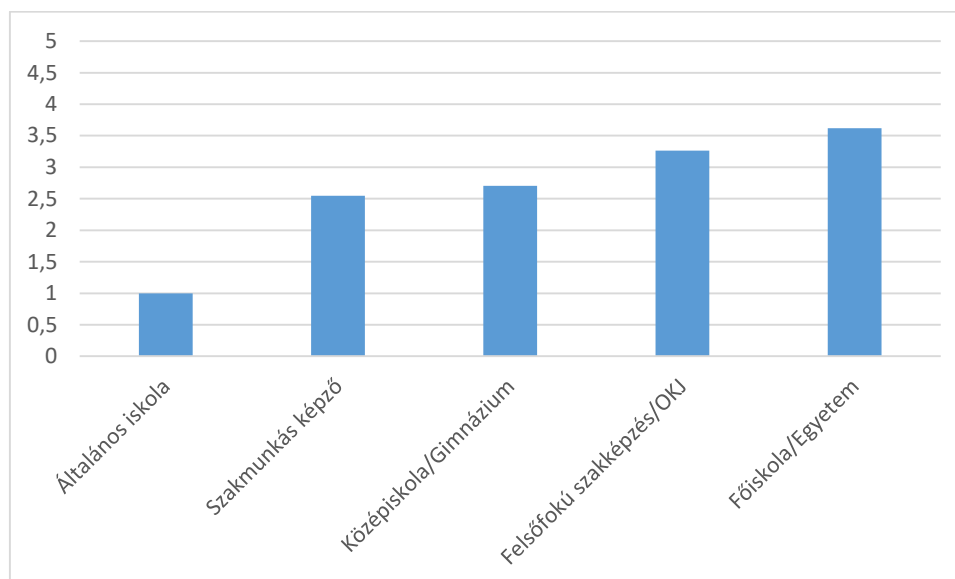
5.tábla Korrelációanalízis életkor és a támogatás elégedettsége között

|                      |                      | Value | Asymptotic Standard Error <sup>a</sup> | Approximate T <sup>b</sup> | Approximate Significance |
|----------------------|----------------------|-------|----------------------------------------|----------------------------|--------------------------|
| Interval by Interval | Pearson's R          | -,135 | ,092                                   | -1,431                     | ,155 <sup>c</sup>        |
| Ordinal by Ordinal   | Spearman Correlation | -,139 | ,093                                   | -1,471                     | ,144 <sup>c</sup>        |
| N of Valid Cases     |                      | 112   |                                        |                            |                          |

*Forrás: Saját szerkesztés*

Korrelációanalízissel megállapítottam, hogy ekkora sokaságnál nincs összefüggés a két érték között. A korrelációs együttható szignifikáns, hiszen  $p < 0,05$ . Értéke: -0,135 pedig közepesnél gyengébb negatív irányú kapcsolatot jelez a két változó között. Az alábbiakban az elégedettséget és az iskolai végzettséget tanulmányoztam. Összefüggéseket kerestem az személyek elégedettségi szintje és az iskolai végzettségük között. Az 5. táblából táblázatból kiderül, hogy azok, akik támogatást kaptak többnyire magasabb végzettségű személyek.

3. ábra Végzettség szerinti elégedettség átlagos eloszlása



Forrás: Saját szerkesztés

Az eddigiekből kiderül, hogy többnyire a magasabb végzettségűek kapnak támogatást, és ők a legelégedettebbek a támogatás nagyságával. Összességében érthető, hogy a magasabb végzettségű személyek a megszerzett tudáshoz mérten szeretnék a jövedelmüket és a támogatottságukat viszonyítani. Továbbá az is látszik, hogy a válaszadó személyek elégedettségi számai átlagos maximális értéke éppen eléri a közepes értéket. Megállapítható az is, hogy az Általános iskolai és a Szakmunkás végzettségű személyek a legelégedetlenebbek.

6.tábla A legmagasabb iskolai végzettség és a kapott támogatással kapcsolatos elégedettség szemléltetése kereszttáblában

|                                            |                            | q3 Legmagasabb iskolai végzettséged? |                  |                       |                          |                  | Total |
|--------------------------------------------|----------------------------|--------------------------------------|------------------|-----------------------|--------------------------|------------------|-------|
|                                            |                            | Általános iskola                     | Szakmunkás képző | Középiskola/Gimnázium | Felsőfokú szakképzés/OKJ | Főiskola/Egyetem |       |
| q8 Mennyire vagy elégedett a támogatással? | egyáltalán nem             | 1                                    | 5                | 14                    | 4                        | 4                | 28    |
|                                            | nem                        | 0                                    | 0                | 1                     | 2                        | 4                | 7     |
|                                            | kevésbé                    | 0                                    | 2                | 6                     | 4                        | 11               | 23    |
|                                            | meg vagyok elégedve        | 0                                    | 1                | 7                     | 3                        | 13               | 24    |
|                                            | nagyon meg vagyok elégedve | 0                                    | 2                | 6                     | 6                        | 14               | 28    |
| Total                                      |                            | 1                                    | 10               | 34                    | 19                       | 46               | 110   |

Forrás: Saját szerkesztés

Mint látható, a legmagasabb elégedettségi szint itt is a Főiskola/ Egyetemi képzettségű személyeknél figyelhető meg, ami arra enged következtetni, hogy a képzettebb személyek

sokkal inkább elégedettek a munkáltató által kínált és elérhetővé tett támogatásokkal, mint az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők. A második legmagasabb érték az “egyáltalán nem elégedett” a Középiskola/Gimnázium végzettségű személyeknél tapasztalható. Ehhez a táblázathoz tartozik egy korrelációs táblázat, amelyenél a két tényező kapcsolatának szorosságát vizsgáltam.

7.tábla Korrelációs együttható

| Symmetric Measures   |                      |       |                                        |                            |                          |
|----------------------|----------------------|-------|----------------------------------------|----------------------------|--------------------------|
|                      |                      | Value | Asymptotic Standard Error <sup>a</sup> | Approximate T <sup>b</sup> | Approximate Significance |
| Interval by Interval | Pearson's R          | ,316  | ,088                                   | 3,456                      | ,001 <sup>c</sup>        |
| Ordinal by Ordinal   | Spearman Correlation | ,292  | ,090                                   | 3,169                      | ,002 <sup>c</sup>        |
| N of Valid Cases     |                      | 110   |                                        |                            |                          |

*Forrás: Saját szerkesztés*

A 7. táblázaton látható, hogy a korrelációs együttható szignifikáns, hiszen a  $p$  értéke 0,316, vagyis megállapíthatjuk, hogy a két változó között a közepesnél gyengébb a kapcsolat, vagyis 99,9%-os valószínűségi szint mellett konstataálható, hogy a magasabb végzettségű munkaerő elégedettebb a támogatással, mint az alacsonyabb végzettségűek.

Legvégül azt szerettem volna megállapítani, hogy milyen mértékben csökkent a munkavállalók heti óraszám, amit egy relatív gyakorisági sor ábrázolásával szemléltettem. A Spearman féle korreláció értéke 0,292, ami azt jelenti, hogy a nullához közelebb esik, mint a két szélsőértékhez, vagyis a -1 és a +1-hez. Ebből arra következtethetünk, hogy a nullához közeli érték az összefüggés hiányát mutatja. Korrelálatlanság áll fenn.

8.tábla Munkaórák számának csökkenése relatív gyakorisági sorral.

|                                       | Frequency | Percent | Valid Percent | Cumulative Percent |
|---------------------------------------|-----------|---------|---------------|--------------------|
| Valid ,00                             | 2         | 1,8     | 1,8           | 1,8                |
| Heti 20 órára csökkent                | 21        | 18,8    | 18,8          | 20,5               |
| Heti 30 órára csökkent                | 18        | 16,1    | 16,1          | 36,6               |
| Nem csökkentette                      | 60        | 53,6    | 53,6          | 90,2               |
| Változó, ahogy a megrendelések jöttek | 1         | ,9      | ,9            | 91,1               |
| Teljes munkabeszüntetése              | 5         | 4,5     | 4,5           | 95,5               |
| Heti 1-2 napra                        | 1         | ,9      | ,9            | 96,4               |
| Heti 24 órára csökkent                | 2         | 1,8     | 1,8           | 98,2               |
| Heti 32 órára csökkent                | 1         | ,9      | ,9            | 99,1               |
| Kaja időt nem kell ledolgozni,        | 1         | ,9      | ,9            | 100,0              |
| Total                                 | 112       | 100,0   | 100,0         |                    |

Forrás: Saját szerkesztés

A 8. számú táblázaton látható, hogy a megkérdezett személyeknél közel 53,6% nem tapasztalt változást munkaóráinak számánál. A kutatás alanyainak közel 46,4%-ának csökkentették a heti munkaórák számát.

4. ábra Létszámleépítés munkahely szerint.



Forrás: Saját szerkesztés

A 4. ábrán látható, hogy a megkérdezett 112 főből 66 fő munkahelyén nem történt elbocsátás, ami nagyon pozitív jelenség volt ebben az időszakban, hiszen a megváltozott munkakörülmények és a járvány megfékezésére bevezetett szankciók miatt visszaszorult a szolgáltatások igénybevételének száma és ezzel ellentétben 40 fő szerint történt leépítés a munkahelyén.

A jelenlegi munkahelyemen, amely a Robert Bosch Elektronika Kft. közel 830 munkavállalót küldtek el a pandémia idején. A nagyszámú leépítés a rendelés visszaesés

következménye lehet. A bevezetett intézkedések néhol jelentős jövedelem kiesést eredményeztek. A megkérdezettek véleménye alapján a munkahelyek kiemelt figyelmet fordítottak, a tömeges fertőzések elkerülésére. Az egészségügyi intézkedések bevezetése közé tartozott a mindennapos testhőmérséklet ellenőrzés, folyamatos fertőtlenítés és a különböző egészségügyi eszközök biztosítása, maszkok osztása. Bevezették a műszakváltásokat, elválasztófalakat az ebédlő részen és a kötelező távolságtartást munkavégzés közben.

Az elbocsátott munkavállalók jelentős része feltehetően a jövőben más szakmában fog tudni elhelyezkedni, mint például a vendéglátásban dolgozó személyek.

A 2019-2021-es években jelen lévő koronavírus negatív gazdasági hatása után most az energiaválság pecsételi meg mindennapi életünket, amely Magyarországot is nehéz helyzetbe sodorja.

#### ***4.1.2. Energiaválság hatása***

A jelenleg fennálló energiaárak lassan elviselhetetlenek és kigazdálkodhatatlanokká válnak a cégek számára. Ahhoz, hogy vállalatok és vállalkozók ne termeljenek veszteséget, jelentős 15-20%-os ár emeléssel kellene számolniuk. Az energiaárak elszabadulásával a termelési költségek 6-8-szorosára növekedhetnek, amelyet csak áremeléssel tudnának kompenzálni. A legnagyobb baj az, hogy ilyen mértékű áremelést nem tudnának fizetni a fogyasztók. Ezek kompenzálására a vállalatok hatékonyságjavító beruházásokat, illetve költségcsökkentést rendelhetnek el, továbbá esélyes lehet a létszámleépítés. Ha ezek nem vezetnek eredményre elkerülhetetlenné válik a termelés vagy éppen a szolgáltatás szüneteltetése vagy a végleges leállítása.

A kiskereskedelmi szektorban is jelentős az energiaszámla, amely a termékek árának növelését eredményezi. Jelentős drágulás tapasztalható, amelyet már a fogyasztó sem tud elviselni a magas rezsi árak mellett. Kevesebb pénz marad a nélkülözhetetlen élelmiszerekre és más luxusnak számító szolgáltatások igénybevételére.

Ennek első jelei már megfigyelhetők, hiszen egyre több kiskereskedelmi egység dönt úgy, hogy felfüggeszti vagy éppen megszünteti tevékenységeit. Az éttermek se bírják az egyre növekvő alapanyag és energiaárakat és nem telik el olyan nap, hogy ne hallanánk becsődölő helyről. Az iparban is csődök és elbocsátások sorozata söpörhet végig a távoli jövőben. A még termelő nagyvállalatok úgy próbálják túlélni a jelenlegi helyzetet, hogy éves

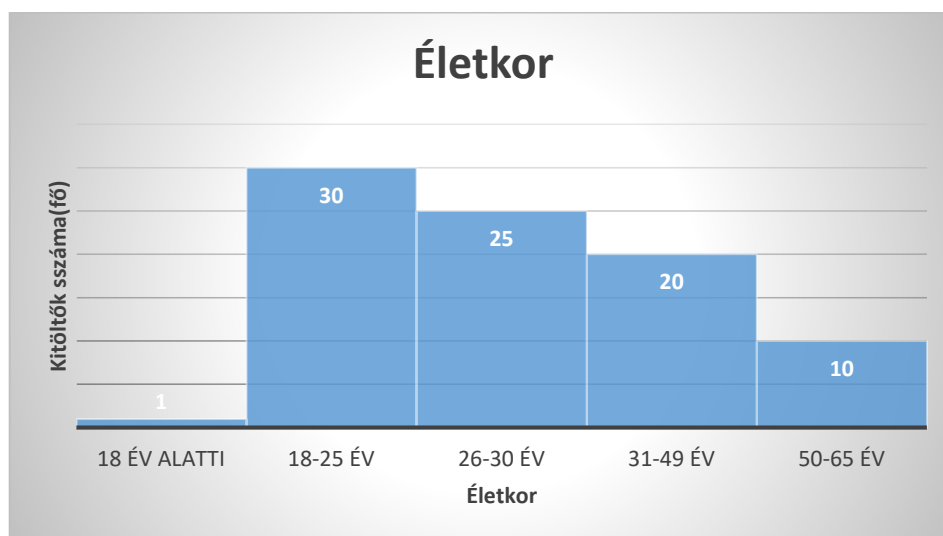
szerződéseket kötnek a szolgáltatókkal, azonban ezek jelentős költség növekedéshez vezetnek.

A kormány munkahelyvédelmi akciótervvvel igyekszik segíteni a munkáltatókat. (<https://kormany.hu/hirek/megvedjuk-a-csaladokat-a-munkahelyeket-az-energiaellatast?fbclid=IwAR0p7mPgNUdhr8SBdoCth-WRSCy5RiLthHJEjoinV3lMdxFebl4T9G696eM>)

A kkv-kat segítő program magába foglalja a működési költség, illetve a beruházások támogatásának tervét is, amelyeket csak azok a munkahelyek vehetik igénybe, akiknek a nettó árbevételük 3%-át az energiaköltség teszi ki. A működési költség 2022 negyedik negyedévében az áram és a gázszámla 50%-át a kormány állja, ezzel segítve a munkahelyek fennmaradását. Ezzel szemben a beruházási program a Széchenyi kártyaprogram keretén belül csak 15%-os önerőt kérnek a banki árajánlatokkal szemben. A munkahelyvédelmi akciótervet a cégek csak akkor vehetik igénybe, ha garantálni tudják a munkahelyek megtartását.

A második kérdőívemben a jelenleg is gazdasági nehézségeket okozó energiaválság hatását vizsgáltam a munkaerőpiacra vetítve, amelyet 2022 év szeptemberében osztottam meg. A kutatásban 86 fő vett részt, amelyet a Facebook közösségi oldalon publikáltam. A kérdőív témájának ötletét a jelenlegi krízis helyzet ihlette. Azt szerettem volna feltérképezni, hogy milyen hatással van a munkavállalókra a jelenlegi helyzet. Kérdőívem arra is kitért, hogy a jelenlegi munkahelyén a munkavállalónak történt-e elbocsátás, vagy előreláthatólag történni fog-e. Továbbá a támogatások mértékére is kitértem.

5. ábra Energiaválsággal kapcsolatos kérdőívet kitöltők életkora.

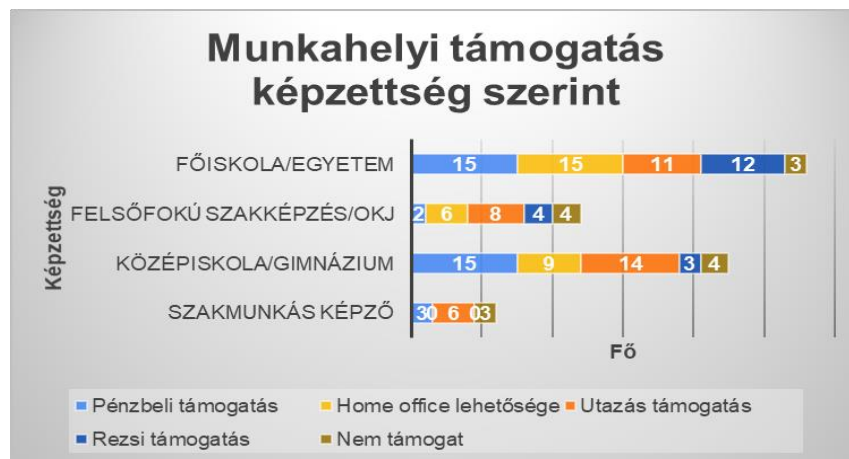


Forrás: Saját szerkesztés

Az 5. ábrán szemléltetem, hogy életkor szerint hány fő töltötte ki a kérdőívet és válaszolt a feltett kérdésekre. Életkorukat tekintve 1 fő 18 év alatti, 30 fő 18-25 év közötti, 25 fő 26-30 év közötti, 20 fő 31-49 év közötti és 10 fő 50 – 65 év közötti tartományba esik. A diagramon látható, hogy a kitöltők legnagyobb arányban a 14-25 év közötti korba sorolható. Ez megint arra enged következtetni, hogy a fiatalabb korosztály használja legtöbbet a közösségi oldalakat. A kitöltők 63%-a, vagyis 55 fő nő és 37%-a, azaz 31 fő férfi. Foglalkoztatottság jellegével kapcsolatban 3% tanulói, 5% munkanélküli, 7% tulajdonosi, 14% vezetői, 34% fizikai és 37% szellemi pozíciót tölt be. Felmértem a jelenlegi munkahelyen töltött idő nagyságát is, amelynek értelmében 13,1% 0-6 hónapot, 13,1% 7 hónap -1év, 14,3% 1-2 év, 26,2% 3-5 év, 23,8% 6-14 év és 9,5%-a 15 éve dolgozik a munkáltatójánál. A munkahelyi támogatásokat tekintve, zömében valamilyen formában támogatja a munkavállalókat az adott vállalat pénzübeli támogatás, home office munkavégzés, utazás és rezsi támogatás fejében. Továbbá a támogatásokkal kapcsolatos elégedettséget mértem fel, 1-5-ös pontozási lehetőséggel, amelyben az 1-es érték az “Egyáltalán nem”, az 5-ös érték pedig a “Nagyon meg van elégedve” jelentéssel bírtak. Viszont hosszabb távon az otthoni munkavégzés a személyes kapcsolatok hiányát és a fizikai aktivitás csökkenését eredményezte.

A következő kérdésem arra vonatkozott, hogy a válaszadó személy min változtatna a támogatásokkal kapcsolatban. Többségi válasz alapján még több támogatásra lenne szükségük a válaszadó személyeknek a jelenlegi helyzetben, viszont akad olyan is, aki teljesen meg van elégedve a juttatásokkal. További kérdéseim közé tartoztak, hogy milyen intézkedéseket vezetett be a munkáltató, továbbá történt-e munkaidő és létszámcsoökkentés a munkahelyen.

6. ábra Munkahelyi támogatás képzettség szerint



Forrás: Saját szerkesztés

A 6. ábrán látható, hogy a munkáltatók által leggyakrabban bevezetett intézkedések közé a pénzbeli támogatás, a home office lehetősége, az utazási támogatás és a rezsi támogatása sorolható a megkérdezettek szerint. Ennek alapján megvizsgáltam, hogy az energiaválság okozta helyzet enyhítésének érdekében meghozott döntések, mely iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalói csoportokat érinti. Valószínűsíthető, hogy a magasabb, vagyis a Főiskola/Egyetemi végzettséggel rendelkező munkavállalók zöme szellemi munkát végez, amely lehetőséget kínál az otthoni munkavégzéshez. Ehhez a fajta munkához inkább a szellemi, mint fizikai aktivitást igénylő feladatok megfelelőek. Továbbá szemlélteti, hogy a magasabb végzettségű személyek a lehető legtöbb támogatást kapják a munkáltatótól, ellentétben az alacsonyabb képesítéssel rendelkező személyekkel.

Az iskolai csoportosítás alapján megfigyelhető, hogy a támogatásokat leginkább a magasabb tanulmányi végzettségű személyek kapták, mint például a Főiskola/Egyetem, illetve a Középiskola/Gimnázium oklevéllel rendelkezők. A továbbiakban Pearson féle korrelációs számításokkal kívánom alátámasztani ezek összefüggéseit.

Korreláció számítás alapján vizsgálom, hogy milyen összefüggés van a munkavégzés típusa és támogatások között.

9.tábla Támogatás és a képzettség közötti korreláció vizsgálata.

| Correlations                                  |                     |                                          |                                               |
|-----------------------------------------------|---------------------|------------------------------------------|-----------------------------------------------|
|                                               |                     | q1.Milyen beosztásban dolgozik jelenleg? | q3.Támogatja-e valamilyen módon a munkahelye? |
| q1.Milyen beosztásban dolgozik jelenleg?      | Pearson Correlation | 1                                        | -,177                                         |
|                                               | Sig. (2-tailed)     |                                          | ,102                                          |
|                                               | N                   | 86                                       | 86                                            |
| q3.Támogatja-e valamilyen módon a munkahelye? | Pearson Correlation | -,177                                    | 1                                             |
|                                               | Sig. (2-tailed)     | ,102                                     |                                               |
|                                               | N                   | 86                                       | 86                                            |

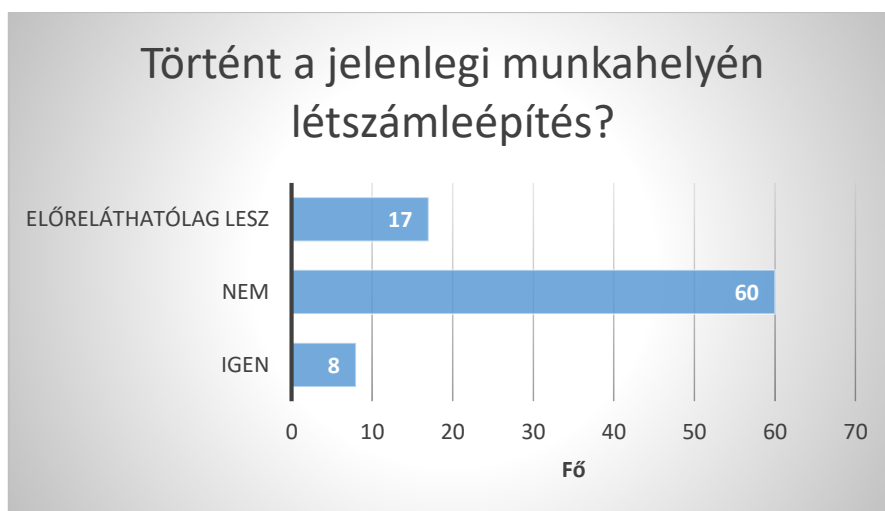
Forrás: Saját szerkesztés

Ahogy az 9. tábla is mutatja, a két változó között szignifikáns összefüggés van,  $p < 0,05$ . Értéke pedig -0,177 pedig gyenge negatív irányú kapcsolatot jelez a két változó között. Ez azt jelenti, hogy nem számít befolyásoló tényezőnek az, hogy milyen beosztásban dolgozik a munkavállaló a támogatás járandóságával szemben.

Annak ellenére, hogy az Energiaválsággal kapcsolatos kérdőívet kitöltők közül mindössze 8 fő tapasztalt elbocsátást a munkahelyén, 17 fő szerint előrelátható leépítés fog történni a jelenlegi munkahelyén. Ezzel ellentétben a KSH adatai szerint emelkedő tendenciát mutat a munkát kereső személyek száma és a betöltetlen üres álláshelyek száma is a 2022. második

negyedében. Az energiaválság foglalkoztatottságára gyakorolt hatásait vizsgálva további munkahely létszám csökkenés várható

7. ábra Létszámleépítés



Forrás: Saját szerkesztés

Továbbá a kapott információk alapján az is kiderül, hogy a legtöbb munkáltató valamilyen formában támogatja a beosztottjait. A válaszadók nagy része pénzügyi támogatást, home office munkavégzés lehetőséget, utazás támogatást és rezsi támogatást kap.

Ezzel ellentétben legtöbbjük mégsem elégedett a támogatások nagyságával. Több otthoni munkavégzést, utazás támogatást és béremelést szeretnének a munkavállalók. A jelenlegi inflációs helyzetben ez nem meglepő, mivel a nettó fizetés értéke egyre jobban elértéktelenedik az inflációs érték növekedésével, amely az alapvető élelmiszerek árának növekedésével jár. Tapasztalat alapján több vállalat is arra törekszik, hogy pénzügyi támogatás esetén minél kedvezőbben kerüljenek ki. Ebben az esetben inkább inflációs támogatást, vagy egyszeri összeget utalnak a dolgozóknak, így elkerülve a bruttó alaphér növelését, ezzel is elkerülve a plusz költségeket.

#### 4.1.3. Koronavírus okozta és az energiaválság alatt gazdasági hatások összevetése

A két kérdőív összehasonlításának elvégzése után elmondhatjuk, hogy a jelenlegi helyzetben a munkáltató több fajta támogatást biztosít a munkavállalónak, mint a vírus idején. Ez arra enged következtetni, hogy a vírus lecsengése és az energia válság között viszonylag kevés időszak telt el, illetve a már megszerzett válságkezelési tapasztalatokkal próbálják átvészelni ezt a nehéz időszakot. Sokkal gyorsabban tudnak reagálni az adott szituációkra, legfőképp a válságkezelésre.

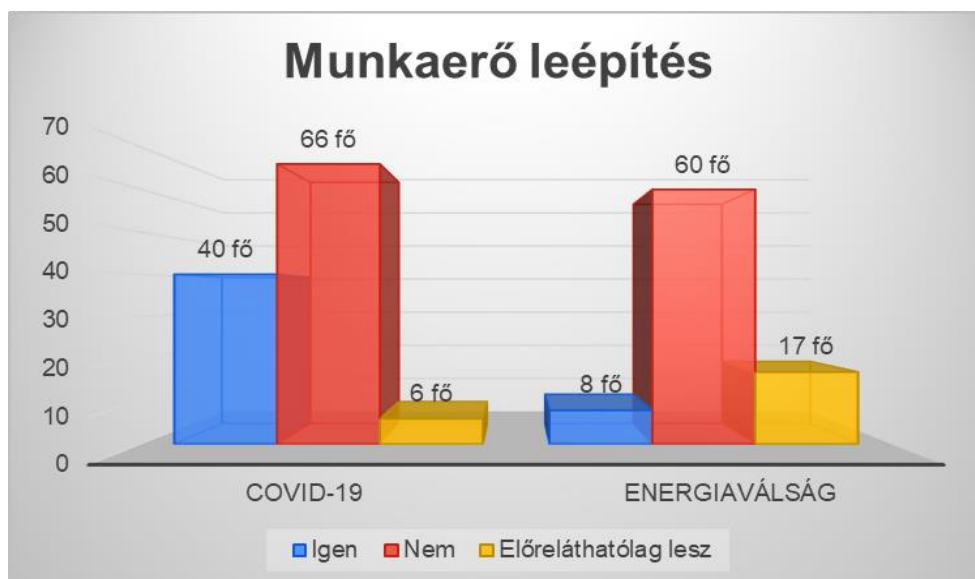
Arra a kérdésre, hogy az adott időszakban milyen intézkedéseket vezetett be a munkáltató, a válaszadók többsége az otthoni munkavégzés lehetőségét választotta. 2019 legelején az egyik lépés a home office bevezetése volt. Azok, akiknek lehetőségük volt, vagy lehetővé tette a munkáltató az otthoni munkát igénybe vették. Ezzel szemben a Covid időszaka alatt inkább a változatos intézkedési fajták jellemezték. Rendkívül népszerű volt a munkaóra csúsztatás, csökkentett munkaidő, munkavégzés szüneteltetés, amelynél tapasztalat szerint a dolgozót fizetés nélküli szabadságra küldték. A jelenlegi időszakban is ugyan úgy az otthoni munkavégzés a népszerű, viszont a különbség az, hogy némelyik munkáltató különböző juttatásokkal, támogatásokkal próbálja kompenzálni az otthon elhasznált energiamennyiséget.

Ahogy az előző időszakot a távolságtartás, maszk viselés és a folyamatos fertőtlenítés jellemezte, momentán a szigorú energiatakarékosság és a hőmérséklet csökkentés színesíti mindennapjainkat.

A munkaórák számának csökkenése kérdésnél is ellentétbe ütközünk. A pandémia idején jelentős munkaóraszám csökkentés volt megfigyelhető, amely alapján a 112 főből közel 50%-a nyilatkozott óraszám redukálásról, illetve 88 főből 14 főnek csökkentették a munkaidejét. A csökkentést főleg a költséghatékonyság céljából vezették be, bár a vírus idején a tömeges fertőzések elkerülése végett megpróbálták eloszlatni a tömeget. Jelenleg viszont inkább az energiacsökkentés érdekében teszik meg a szükséges lépéseket.

Továbbra is népszerű a munkaóra csúsztatás, amelyet a pandémia idején két évre is kitolták. Ez azt jelentette, hogy a munkaórák számát a munkavállaló -80 órába is csökkentette és a pótlását egészen 2021 év októberéig kitolták. Ezzel szemben a 2022 év elejétől már az eredeti munkáltatói szabályok vonatkoztak a személyekre, vagyis a vállalatoknál általában 6 hónap áll rendelkezésre ahhoz, hogy a csúsztatott munkaórák száma nullára redukálódjon.

8. ábra Munkaerő leépítés

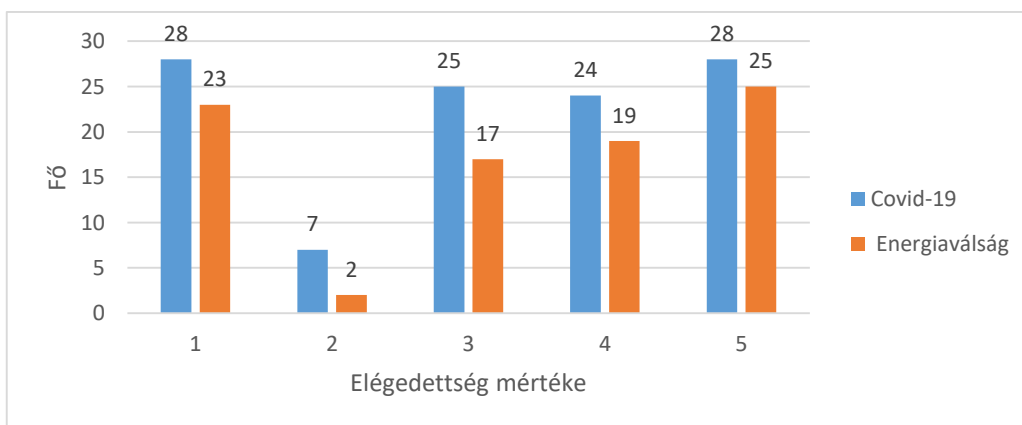


Forrás: Saját szerkesztés

A 8. ábra eredményei jól tükrözik, hogy a létszámleépítés inkább a koronavírus idejében volt a legmagasabb, bár a jelenlegi időszaknak még az elején járunk, de 17 fő nyilatkozta, hogy előreláthatólag lesz leépítés a munkahelyén. A vállalatok által bevezetett intézkedések közé a munkaerő leépítés is besorolható.

A következő pont a két kérdőív eredményével való elégedettség mértékét vizsgálja. A 9. ábra jól szemlélteti, hogy nincs olyan számottevő különbség a két kérdőívre kapott válaszok között, közel hasonló eredményeket mutat, még akkor is, ha a két kérdőív válaszadóinak száma között jelentős különbség van. A válaszadó 1-5-ös pontozású skálán választhatta ki a számára megfelelő pontot. Az 1-es érték az „egyáltalán nem vagyok”, az 5-ös pedig a „teljesen meg vagyok elégedve” értéket jelöli. Legtöbb válaszadó a két szélsőérték egyikét jelölte vissza.

9. ábra Elégedettség összehasonlítása Covid-19 és Energiaválság idején.



Forrás: Saját szerkesztés

## 4.2. Szekunder kutatás eredményei

A 2020 első hónapjaitól egészen a mai napig is jelen lévő helyzetben, központba került a digitalizáció. A megváltozott életszínvonal, globalizáció, technológiai fejlődések, társadalmi átalakulások jelentős nehézségek elé állították a munkapiacot. Előtérbe került a távolsági munkavégzés, illetve a humán erőforrás nélküli folyamatok végzése, amelyek nem egészen vezetnek jó irányba. Ez az ember nélküli munkavégzés előbb-utóbb a nélkülözhetővé teszi a jövőben a humán erőforrások használatát az egyes iparágakban.

A magyar munkavállalók zöme a magas vagy közepesen magasan veszélyeztetett szektorokban végzik a munkájukat, ez a vendéglátásban, idegenforgalomban, turizmusban, szórakoztatóiparban dolgozókat jelenti. A folyamatos üzleti bezártság, illetve a különféle korlátozások nagyon nagy negatív hatással vannak a munkavállalókra, mint a munkaerőpiacra.

A járvány megfékezését szolgáló intézkedések az emberi egészség fenntartását, illetve a megelőzését szolgálja, viszont nem éppen megfelelő hatást gyakorolja a munkaerőkre. Szó esett a karantén intézkedésekről, a belföldi- és a külföldi mobilitás korlátozásáról, továbbá a nyilvános helyek, iskolák, intézmények bezárásáról. A Covid-19 által gyakorolt hatás miatt a foglalkoztatottsági mutatók meghatározott csökkenést mutatnak, amelyet a kormány a gazdaságvédelmi intézkedéseivel próbál fenntartani. A legfőbb szektorok, amelyeket megpróbál megmenteni, a munkahelymegtartások, munkahelyteremtések, ágazati támogatások, vállalkozás-finanszírozások, valamint a család és nyugdíjasvédelmek. A munkahely-megőrzési támogatás fő célja, hogy a már meglévő munkahelyet a munkaadó meg tudja tartani. Vissza nem térítendő támogatásnak számít.

A munkaerőpiacra gyakorolt pandémia helyzetének a kínálati hatások közé tartozik az ellátási láncok zavarai, ami azt eredményezik, hogy a mindennapi ellátások akadályba ütköznek, a gyárak leállása, illetve a termelés visszaesése a munkaerő korlátozottsága a szolgáltatás-nyújtásban fennakadásokat eredményezett. A korlátozások és a megszorítások következtében jelentős keresletcsökkenés volt tapasztalható a különböző szektorokban, ezen kívül pedig a munkaerőpiaci helyzetek jelentősen romlottak. A legnagyobb változás a munkanélküliség és a foglalkoztatás eredményeiben történt. Mindkét kilátás jelentősen romlott. A munkanélküliek száma emelkedett, ezen kívül pedig csökkent a foglalkoztatás. A kormányzati intézkedések valamilyen szinten javította az egész helyzetet, viszont megállítani nem tudja.

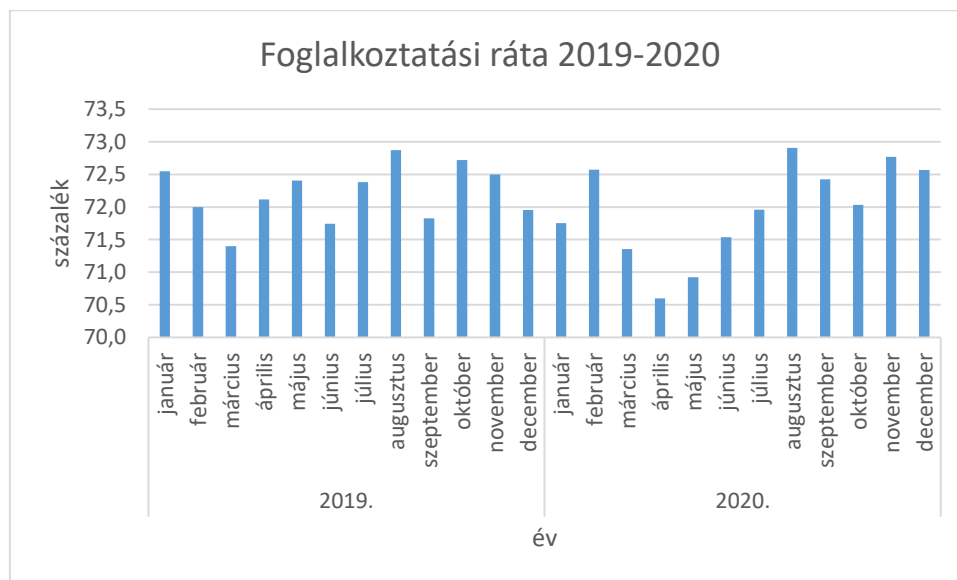
A szekunder kutatásom első lépéseként a pandémia első időszakára vonatkozó foglalkoztatási rátát vizsgálom a 2019-2020 évek vonatkozásában, majd a munkaerőpiac további legfontosabb mutatóit vizsgálom: munkanélküliségi ráta, aktivitási ráta, foglalkoztatási ráta. Ezt követően a munkanélküliek számának alakulását vizsgálom az utolsó munka megszűnésének okára vetítve. Legutolsó sorban pedig Magyarország helyzetének behatárolása történik az Unió tagállamokkal szemben.

A szekunder kutatásom célja egyrészt a Covid időszak alatti munkanélküliség vizsgálata, hogy a pandémia időszaka alatt a munkanélküliség számának változása összefüggést mutat-e a gazdaságra gyakorolt hatásával. Másrészt pedig a primer kutatás megalapozása, illetve a jelenleg kialakult helyzet Magyarországot milyen helyzetbe hozta a többi országhoz képest.

#### 4.2.1. Foglalkoztatási ráta

A hirtelen keresletcsökkenés hatására csökkent a foglalkoztatás, illetve nőtt a munkanélküliség. A 10. ábra a foglalkoztatási ráta 2020. évi havi százalékos létszámát viszonyítja a 2019. évi adatokhoz mérten.

10. ábra Foglalkoztatási ráta 2019 és 2020-as évekre vonatkozóan



Forrás: Saját szerkesztés

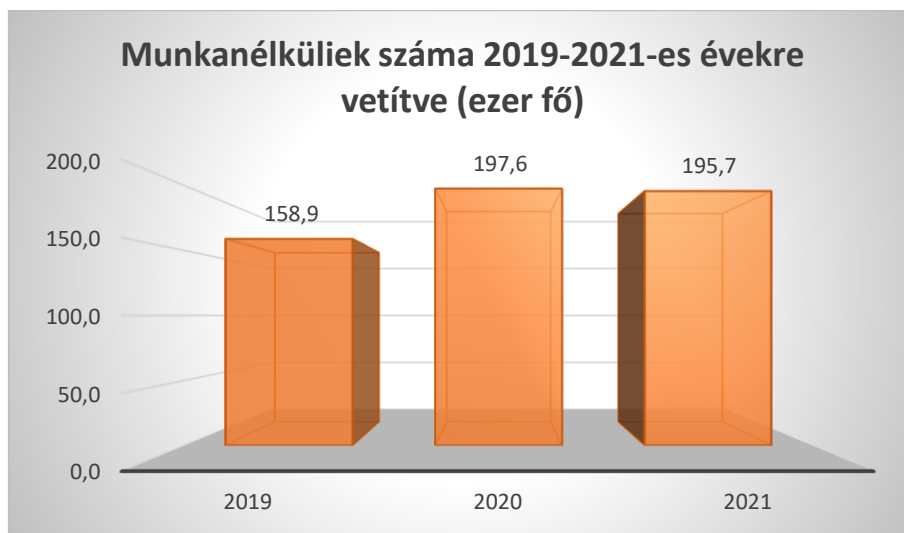
Az ábra mutatja, hogy a 2019. évi állapothoz képest a foglalkoztatási ráta, a foglalkoztatottak száma jelentősen csökkent. A legnagyobb különbség 2019-2020-as Q2-es negyedévében, vagyis április-júniusi hónapokban figyelhető meg. Ez azt jelentette, hogy az áprilisi

mélypont óta újra nőtt a foglalkoztatási ráta. A 2020 augusztusában újra csúcsponton volt a foglalkoztatási ráta, ismét fellendült munkakedv, munkáltatói lehetőségek.

#### 4.2.2. Munkanélküliség alakulása

A létszámleépítésre kényszerülő vállalkozások elsősorban a kölcsönzött munkaerőtől váltak meg. A munkaerő piaci válság következtében 2020. Q2-es negyedévben 46,4%-kal növekedett azok száma, akik elvesztették az állásukat. A kölcsönzött munkavállalók munkáltatása egyre népszerűbb foglalkoztatási forma az adóelőnyök miatt. Így tett a Suzuki, a hatvani Bosch, a makói Continental, az oroszlanói Wescast, így a feldolgozóiparban közel 50 százalékos kölcsönzött munkaerő visszaesés figyelhető meg. Ezzel szemben azoknak a száma, akik felmondtak, vagy megszűnt a vállalkozása csak 0,6 %-os emelkedés figyelhető meg. A vendéglátó iparban megpróbálták az adott helyzethez alkalmazkodni különböző szolgáltatási átcsoportosításokkal, mint például az adott szolgáltatások mobilitásának előtérbe helyezésével. Előtérbe került a kiszállítások, az ételek elvitelre rendelése. Így a vállalkozások kis számban mentek tönkre, illetve szűntek meg.

11. ábra Munkanélküliek száma 2019-2021-ig

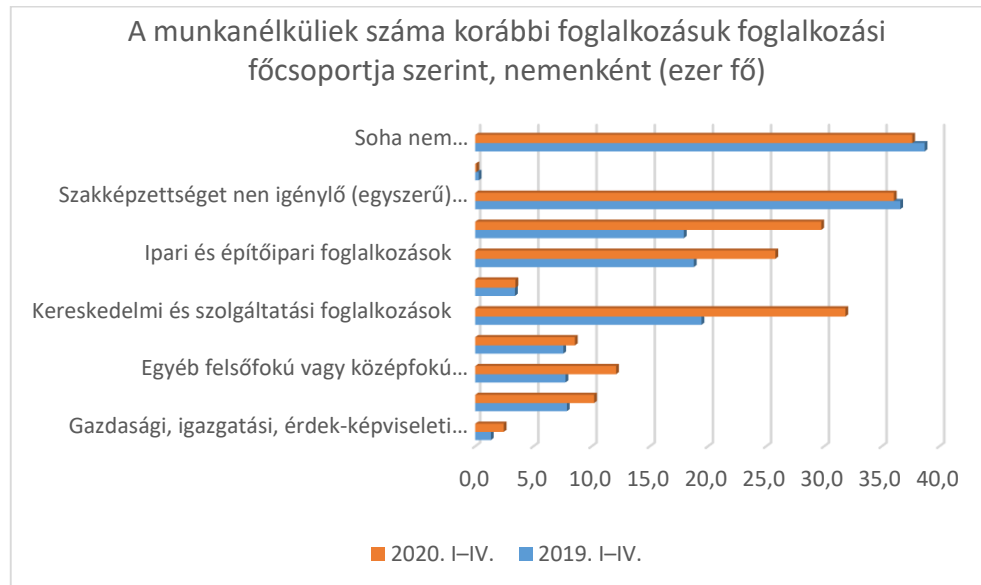


Forrás: Saját szerkesztés

A 11. ábrán megfigyelhető, hogy a 2020-as évben, amikor a pandémia hatásának árnyéka vetül a munkaerőpiacra, jelentős a munkanélküliek emelkedése. Kiugróan magas az előző évhez képest. Ez pedig a fentebb már említett kölcsönzött munkaerő elbocsátás miatt lehet. A 2021-es évben a munkanélküliek számának csökkenése figyelhető meg, amely a munkába állás, vagy a visszahívás miatt lehetséges. A többi munkavállaló, akik még állományban

vannak jó eséllyel ebben az időszakban nem dolgoztak. A jelentős termelés- visszaesés miatt további elbocsátás várható. Érdeemes megemlíteni, hogy a három évre mutatott adatok között jelentős eltérést figyelhetünk meg.

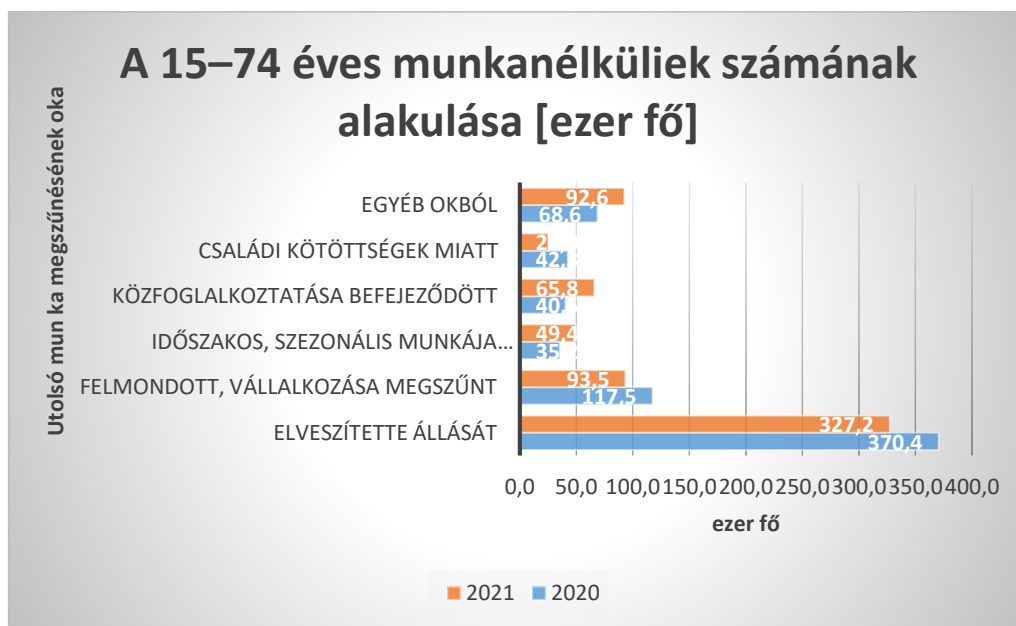
12. ábra Munkanélküliek száma korábbi foglalkozásuk szerint



Forrás: Saját szerkesztés

A munkanélküliek száma korábbi foglalkozásuk főcsoportja szerinti elnevezésű 12. ábrán a munkavállalók foglalkozásait ábrázoltam, amiből megfelelő képet kapunk ahhoz, hogy mely foglalkozási ágazatokból kerültek ki a legtöbb munkanélküli személyek. Ahogy az ábra is mutatja, a legnagyobb számban a „Soha nem dolgozott, 8 éve vagy régebben szűnt meg a munkája, ismeretlen” kategóriájú személyek láthatóak. A 2019-es évhez képest a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások szekcióban dolgozó munkavállalók közül jelentősen megugrottak a munkanélküliek száma, amelynél közel 12.400 fővel nőtt. A következő foglalkozási főcsoportoknál nőtt meg az elvesztett állású munkavállalók száma, mint például a „Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők”, „Ipari és építőipari foglalkozások”, „Egyén felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások”. A mezőgazdasági ágazatban nem következett be változás, a számuk közel azonos nagyságú maradt. A fegyveres szervek foglalkozásai számában csökkenés figyelhető meg, ami valószínűleg a Covid-19 okozta megszorítások ellenőrzéséért is felelhet, és így esetükben megugrott a foglalkoztatottak száma.

13. ábra A 15-74 éves munkanélküliek számának alakulása



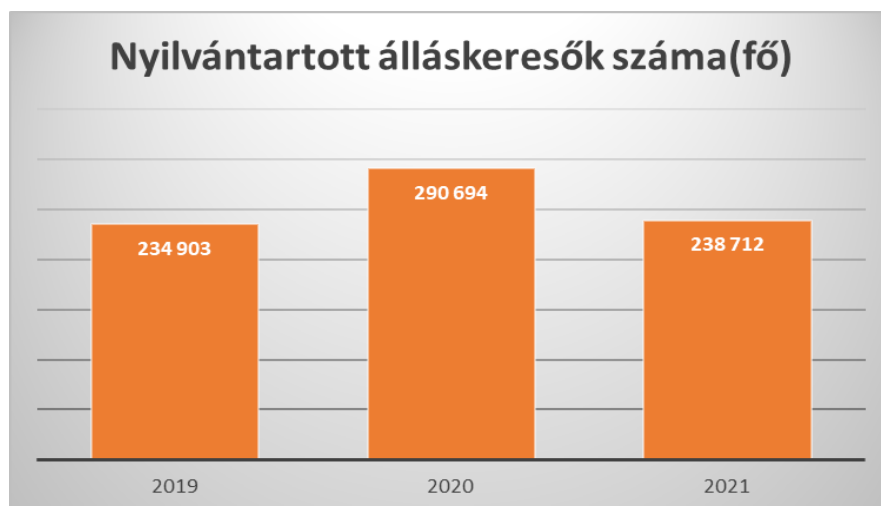
Forrás: Saját szerkesztés KSH adatok alapján

A 15–74 éves munkanélküliek számának alakulása című 13. ábrán látható, hogy a pandémia kezdeti évében volt a legtöbb munkavállaló, aki elvesztette az állását. Ez annak tudható be, hogy a munkáltatók a vírus berobbanásának elején költségcsökkentéshez és létszámleépítéshez kellett folyamodniuk ahhoz, hogy a fellépő bevétel hiányokat fedezni tudják. Mint a diagramon is látható, már a második évben csökkent azoknak a munkanélkülieknek a száma, akik elvesztették az állásukat. Továbbá az is megfigyelhető, hogy a második legtöbb munkanélküli felmondott és a vállalkozása megszűnt.

#### 4.2.3. Regisztrált álláskeresők számának változása

A KSH adatai alapján nyilvántartott álláskeresők számának éves növekedése 2020. évben volt a legnagyobb, 290694 fő lásd a 14. ábrán, majd ahogy a munkáltatóknak sikerült alkalmazkodni a vészhelyzethez, úgy csökkent az álláskeresők száma is.

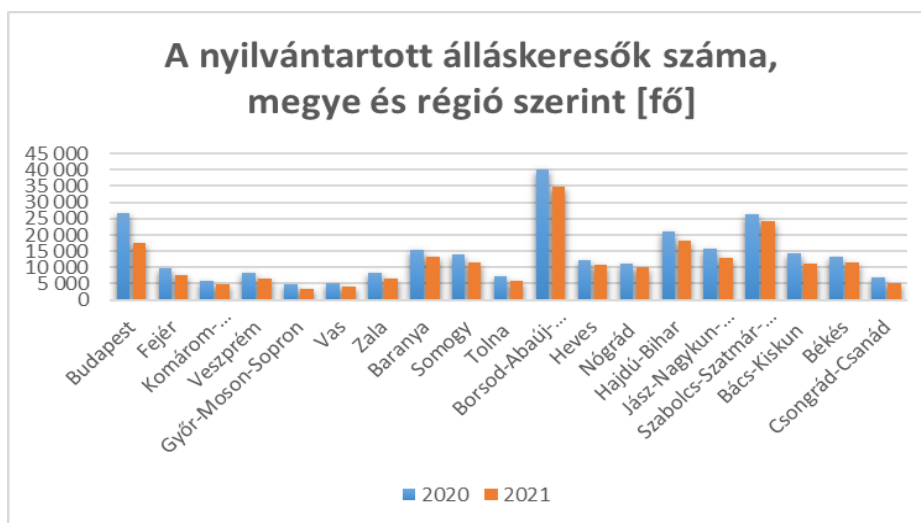
14. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma 2019-2021-ig.



Forrás: Saját szerkesztés KSH adatok alapján

A KSH oldaláról származó adatok szerint látható, hogy 2020-ban volt a legmagasabb a regisztrált álláskeresők száma országosan, mint 2019 és 2021-ben. Ez nagyban összefügg a vírus első időszakával, ahol a legtöbb elbocsátás, illetve munkaerő átcsoportosítás történt.

15. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma megye és régió szerint.



Forrás: Saját szerkesztés

A 15. ábráról az olvasható le, hogy 2020-ban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt magasabb a regisztrált álláskeresők száma, mint a 2021-es évben. Magyarország Észak-, Észak-keleti megyéiben pandémia kezdeti időszakában történt jelentős növekedés az álláskeresők számában, amely feltehetően a szegényebb régiók nehéz fenntartásának tudható be. Továbbá az is megfigyelhető, hogy a második év végére jelentősen csökkent a nyitott pozíciók száma, ez arra enged következtetni, hogy a munkáltatóknak a második év közepére sikerült alkalmazkodni a vírus által generált

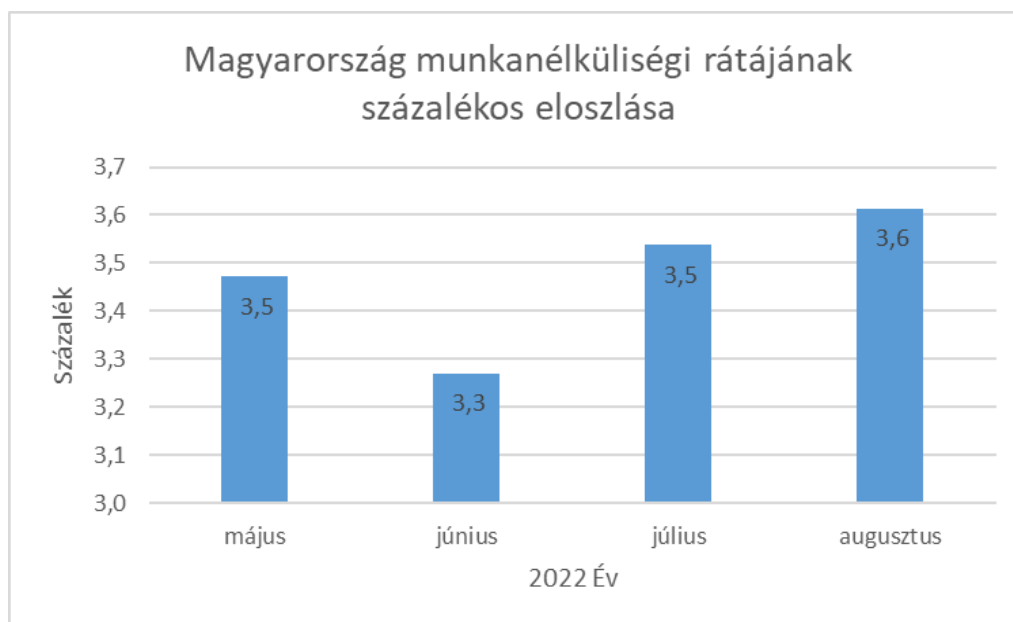
helyezethez és munkáltatással kapcsolatos problémák megoldását eredményezte. Az új munkakörnyezet, vagyis a home office lehetősége jelentősen mérsékelte a munkaerőpiaci problémák súlyosságát.

#### 4.2.4. Munkanélküliségi ráta

A magyar munkanélküliségi ráta egész Európában a legalacsonyabb.

Csehország, Németország, Lengyelország és Málta után Magyarországon volt a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta júliusban – derült ki az Eurostat legfrissebb adataiból. Mindössze hat olyan ország van az Európai Unióban, ahol 4 százalék alatti az állástalanok aránya.

16. ábra Magyarország munkanélküliségi rátájának százalékos eloszlása



Forrás: Saját szerkesztés

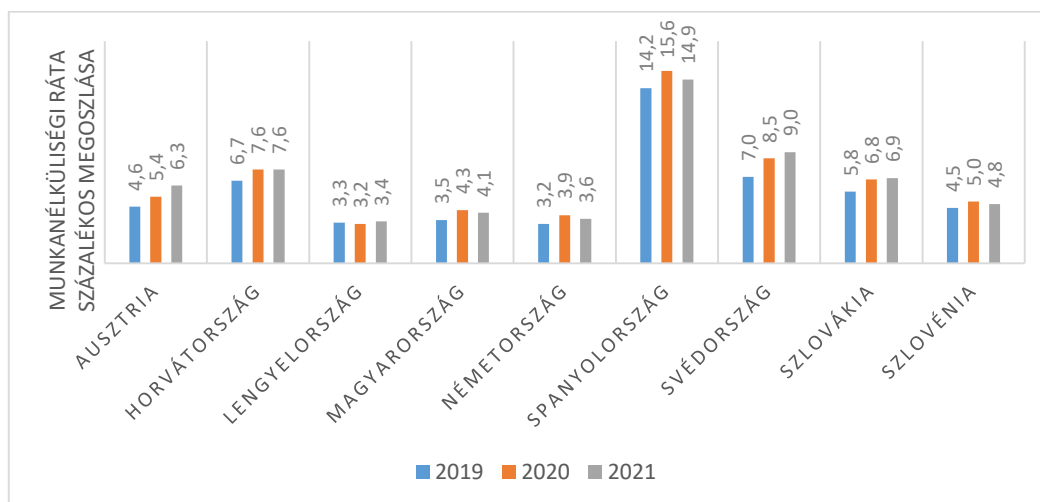
A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, amelyet a 16. ábrán szemléltettem, megállapítható, hogy 2022. júniusi hónapban volt a legalacsonyabb munkanélküliségi ráta. A magyar kormány 2022 július elején jelentette be a rezsicsökkentés eltörlését, ami azt jelentette, hogy 2022. augusztus 1-től csak az átlag alatti fogyasztók kaphatnak kedvezményes áron áramot és földgázt. Akik átlag felett használnak, azoknak piaci áron számlázzák ki a fogyasztott mennyiséget. Ahogy a diagramon is látható júliusi hónaptól növekvő tendenciát mutat a munkanélküliségi ráta százalékos értéke, mivel a vállalkozások egy része a növekvő költségek miatt inkább a munkavégzés szüneteltetése vagy megszüntetése mellett döntött. Az árak emelésével egyre több ember nem tudja megfizetni költségeket és a legnagyobb probléma az, hogy a vendéglátósok, valamint a többi ipari ágban tevékenykedő munkáltatók már nem tudnak újabb emelést végrehajtani az árakon.

A munkavállaló más költségből már nem tud csökkenteni, illetve költségmegtakarítást végezni, így sajnos a munkatársak leépítését kénytelenek elvégezni. Ennek hatására kezdődött meg a munkaerő elbocsátás, illetve a tömeges üzlet és szolgáltatás bezárás. Jelenleg már benne vagyunk a recesszióban, hiszen nagyon sok vendéglátóhely, szálloda megszűnt és elküldték a dolgozókat. Nagyon sokféle szakma szűnt meg mint például boltok, ez pedig arra enged következtetni, hogy elértük a recessziót, hiszen a vállalkozások nem tudják fenntartani magukat még az állam segítségével sem.

#### ***4.2.5. Magyarország helyzete a környező országokkal szemben***

Mint ahogy az 17. ábra is mutatja, a környező országok munkaerőpiacát is megváltoztatta a még most is jelen lévő betegség. Az ábrán Magyarország közelében elhelyezkedő országok munkanélküliségi rátáját szemléltetem százalékos megoszlásban. Látható, hogy Spanyolországban a legmagasabb munkanélküliségi ráta a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján. A spanyol munkanélküliségi rátája a 2020-as évben tetőzött, ezzel szemben a következő évre jelentős javulásnak indult, hiszen azóta sokan visszatértek az állásukba, de még így is jelentős a munkanélküliek száma. Továbbá a második legmagasabb értéket Svédországnál láthatjuk, ahol viszont évről-évre növekedett a munkanélküliek száma, ellenben csökkenés nem tapasztalható a 2020-2021-es évekre. A pandémia miatt rengeteg munkavállaló lett munkanélküli Európában, hiszen az árak emelkedésével és ahhoz, hogy megfizethető árakat tudjanak fenntartani szükséges volt a költségek csökkentése, amelyek a legvégső esetben a munkavállaló elbocsátását jelentette.

17. ábra Munkanélküliségi ráta a környező országokban.



Forrás: Saját szerkesztés

Látható, hogy Magyarország viszonylag a középmezőnyben helyezkedik el, ez viszont nem ad okot a megnyugvásra, hiszen az országunk népessége a többi országhoz képest is átlagos. A 2022-es évre jelenleg még nincs publikált adat a környező országok helyzetéről, de feltehető, hogy az idei év végére is jelentős munkanélküliségi növekedés lesz tapasztalható mind Magyarországon, mind pedig a környező országokban.

## 5. Következtetések, javaslatok

A kutatás a gazdasági válság hatását vizsgálta a munkavállalókra nézve. A közösségi oldalon publikált kérdőíveimre önkéntes alapon válaszoltak a személyek és kapott adatok alapján elemzést készítettem, illetve kitértem a témához kapcsolódó fogalmakra is. Az eredményeim által meghatározható, hogy nagy az összefüggés a képzettség és a munkáltató támogatása között. Az általános iskolát, szakmunkásképzőt, középiskolát /gimnáziumot végzetek nagyobb számát a munkáltató nem támogatja. A Cramer' V értéke 0,391, vagyis a 0 értékhez van közelebb, így megállapíthatjuk, hogy a két változó közötti kapcsolat a közepesen erősnek mondhat. Mindent összevetve jelentősen összefüggének a vizsgált iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás. Kiderült, hogy a támogatásban részesülők többnyire magasan képzett emberek, akik hiába dolgoznak mentális helyzetben, ha kevésbé elégedettek a kapott támogatások minőségével és összegével. Összességében érthető, hogy a magasabban képzett emberek szeretnék jövedelmüket és támogatásukat a megszerzett ismereteik alapján mérni.

A munkavállalók között végzett vizsgálatok alapján feltételezhető, hogy jelen helyzetben minden vizsgált tényező összefügg egymással. mint például a magasabb támogatás és a magasabb iskolai végzettség megléte a koronavírus idején. Ezzel elletétben korrelációs vizsgálat alapján, az energiaválság idején közepesnél gyengébb kapcsolat áll fent a két változó között. A kétféle válsághelyzethez kapcsolt kérdőív egymáshoz hasonlításában kiderül mennyiben fedik egymást, illetve miben különböznek. Khi négyzet próbával vizsgáltam, hogy milyen összefüggés van az iskolai végzettség és a támogatás között. A kapott eredmény szerint elmondható, hogy van összefüggés a két változó között. Ezután a Cramer's V értékét határoztam meg, amely alapján meghatározható, hogy a két változó között van összefüggés, amely azonban közepesnél gyengébbnek mondható.

Ábra segítségével szemléltettem, mennyire vannak a munkavállalók megelégedve a támogatás nagyságával, ahol közel azonos eredményt ért el a két véglet, amely értelmében kijelenthető, hogy az emberek vagy nagyon elégedettek a támogatással, vagy épp az ellenkezőjét gondolják, hogy egyáltalán nincsenek megelégedve.

Korrelációs tábla segítségével megvizsgáltam a képzettség és a támogatással kapcsolatos elégedettséggel való összefüggéseket. Szignifikáns kapcsolat áll fenn a két változó között. A magasabb képzettségű munkavállalók jobban meg vannak elégedve a támogatás nagyságával.

A kutatásom eredményei nem reprezentatívak, az adatok alapján megállapítható, minden munkavállaló nagyobb és széleskörűbb támogatás igényelne a munkáltató lehetőségeihez mérten. Az adatok azt mutatják, hogy nagyon sok munkavállaló érzi úgy, hogy nem kap megfelelő támogatást, illetve félti az állását a munkáltató esetleges létszámcsoökkentési kötelezettsége miatt.

Ahhoz, hogy megússzuk az energiaválság okozta munkanélküliséget, jelentősen csökkenteni kell a mostani energiaárakat, vagy jelentős állami támogatásra lesz szükség. Amennyiben nem sikerül megvédeni az álláshelyeket akkor a következő években vontatott GDP növekedés várható.

Elmondható, hogy a két időszakot összevetve a második gazdasági szakaszra már jóval több támogatást adnak a munkavállalóknak, mint a covid idején, hiszen jóval felkészültebbek a vállalatok. Továbbá az is biztos, hogy a szellemi munkaerő legnagyobb arányban home office formában dolgozik.

A járvány időszaka alatt elterjedt lett az otthoni munkavégzés, illetve a munkaidő csökkentése, vagyis a válaszadók számának közel felénél történt munkaidő csökkentés hiszen a járvány megfékezésére létrehozott szigorú intézkedések hatására redukálódott a gazdasági szereplők aktivitása, jelentős része visszafogta, vagy leállította munkavégzését. Globális alkatrészhány lépett fel, lelassultak a gyártási folyamatok a Kínában gyártott alkatrészek hiánya miatt. A legtöbb tartozék gyártási elmaradottsága miatt akár több mint fél éves szállítási időszakokkal kellett számolni.

Ahogy a felhasznált tanulmányok is igazolják, számos kis és közép vállalkozás nem tudja fizetni a munkavállalókkal kapcsolatos költségeket, mivel a szolgáltatások iránti csökkenés és a kereslet kiesés miatt, jelentősen csökken a jövedelem. Az egyetlen probléma, hogy a fogyasztók nem engedhetik meg maguknak az ilyen áremelkedést. Ezek kompenzálására hatékonyságnövelő beruházásokat, költségcsökkentést rendelhetnek a vállalatok, és a létszámcsoökkentésre lehetőség is lehet. Ha ezek nem vezetnek eredményre, akkor a gyártást vagy a szolgáltatást vagy véglegesen leállítani elkerülhetetlen. A kiskereskedelmi szektorban is jelentős az energiaszámla, ami a termékek árának emelkedését eredményezi. Jelentős áremelkedés tapasztalható, amit magas rezsiköltségekkel már nem tud elviselni a fogyasztó.

A jelenleg is zajló energiaválság már most láthatóan negatív gazdasági hatással lesz országunkra. Előtérbe kerül a költségcsökkentés és a költségmegtakarítás is. A már zajló rezsicsökkentés címén kormányrendeletben megfogalmazott szabályok a jelenlegi fogyasztások mérséklését szabályozza, illetve segíti elő. A fogyasztók érdekeit szem előtt

tartva a különféle energia és gáz árakat befagyasztották és a piaci ártól eltérő áron értékesítik a felhasználók számára. A magyar kormány támogatást nyújt különböző vállalkozásoknak, társasházban élőknek, illetve a nagycsaládosok számára. Viszont ez a támogatás sem nyújt garanciát arra, hogy az összes munkahelyet meg tudják tartani mind a dolgozók, mind pedig a vállalatok.

Rövidtávon a munkáltatók bizonyos költségátcsoportosítások révén próbálják visszaszerezni az energiaárakat, miközben sajnos az átcsoportosítások száma is hosszú távon véges. Ez azt jelenti, hogy a következő hónapokban és években jelentős a munkanélküliségi ráta növekedésre számíthatunk, ha a jelenlegi gazdasági helyzet változatlan marad. Mindent egybevetve elmondható, hogy fontos szerepe van a kormányzati és állami intézkedések jelenlétének, hogy a kritikus időszakot áttudják vészelni a válság idején.

Következésképpen mindkét válság váratlan és súlyos problémákat okozott a munkaerőpiacon, és csak találgatni tudunk, hogy mi várható a jövőben az energiaválság következtében. Mindenesetre a kutatásom adatai alapján látható, hogy a munkáltatók a jelenlegi válsághelyzetet egy sor olyan intézkedéssel próbálják enyhíteni, amelyek módszereit sok esetben a Covid legsúlyosabb időszakában dolgozták ki.

A szomszédos országban jelenleg is zajló háború az euró árfolyamra is kihat, amely pedig a magyar forint értékét rontja. Jelentős élelmiszer és szolgáltatás árak drasztikus növekedését emellett az árak stabilitásának gyengülését eredményezi. Jelenleg napról-napra változó élelmiszer árakról tudunk beszélni. Bizonyos termékek árait a kormány hatósági árakkal próbálja szinten tartani, ilyenek például a liszt, cukor, olaj.

Véleményem szerint a vállalatoknak először megüresedett álláshelyeket kellene megszüntetniük és csak utána folyamodhatnak létszámleépítéshez.

## 6. Összefoglalás

Dolgozatom témája a Covid-19 járvány, az orosz-ukrán konfliktus, illetve az energiaválság hatásainak vizsgálata a munkaerőpiacra és a gazdasági folyamatokra. A kutatás elsődleges célja, hogy nem reprezentatív kérdőívek segítségével feltérképezhetővé váljon, a gazdaság jelenlegi szereplőire hogyan hatottak a váratlanul felmerülő problémák.

A vizsgált célcsoport sokféle területen aktívan dolgozó munkavállalókból tevődik össze, akiket mind a Covid, mind az energiaválság esetleges hatásairól, a munkáltatók támogatási stratégiáiról kérdeztem.

### Kutatás és módszertan

Megvizsgáltam röviden a munkaerőpiac pandémia előtti jellemzőit, majd a Covid és az energiaválság hatásait a gazdaság egyes ágazataira a foglalkoztatottak tapasztalatai alapján. Két kérdőívet készítettem, amelyeket a Facebook közösségi oldalon önkéntes válaszadók töltöttek ki, ezzel reprezentálva munkavállalók széles spektrumát az életkor, végzettség és egyes szakmai ágazatokhoz való tartozás tekintetében. A kérdőívek szabadszöveges válaszlehetőségeket, ordinális, nominális és arányskála mérőtípusú kérdéseket tartalmaztak. A Covid-dal kapcsolatos kérdőív magába foglalja a pandémia első három hullámát, az energiaválsággal kapcsolatos kvantitatív kutatásom pedig 2022 októberében térképezte fel a helyzetet.

Az adatok elemzéséhez az Excel és az SPSS statisztikai programcsomagokat használtam fel, ehhez statisztikai próbákat alkalmaztam (Khi négyzetpróba, Cramer's V mutató). Emellett felhasználtam a KSH témába vágó statisztikai adatait ahhoz, hogy átfogó képet kaphassunk a fennálló helyzetről.

### Eredmények és értékelés

A Covid-ra vonatkozó kérdőívet több, mint 100 fő töltötte ki, az életkoruk lefedi az aktív munkavállalói réteget (18-65 év között).

A kérdőív a munkahelyi támogatottságról esetleges elbocsátásokról, egyéb, a Covid szituáció alatt szerzett tapasztalatokról kérdezte a válaszadókat. Az eredmények azt mutatják, hogy a munkahelyi támogatás mértéke jelentősen függ az iskolai végzettségtől, bár ezen támogatásokkal a megkérdezettek gyakran nincsenek megelégedve. Az elemzés során világossá vált, hogy a magasabban képzett munkavállalók elvárják a képzettségüknek megfelelő munkahelyi támogatást, az alacsonyabb végzettségűek általában elégedettebbek a munkahelyi intézkedésekkel.

Az elbocsátásokkal, munkanélküliséggel kapcsolatos kérdések esetében látványos, hogy a vendéglátásban-turizmusban dolgozók a legbizonytalanabbak abban, hogy a szakmájukban el tudnak-e helyezkedni a jövőben.

Az energiaválság hatásának elemzéséhez a kérdőívet ugyancsak 18-65 év közötti aktív munkavállalók töltötték ki. A munkahelyi támogatások tekintetében a válaszok között látványos volt az eltérés, elmondható, hogy az elégedettségi szint végletes (vagy nagyon elégedettek, vagy egyáltalán nem). Ez a kérdőív is azt mutatta, hogy a legtöbb és legtöbbször munkahelyi támogatást leginkább a magasabb végzettségű személyek kapták. Emellett az elbocsátások lehetőségéről szóló kérdésre a munkavállalók 60 százaléka prognosztizálta, hogy ez nem várható, ez a Covid időszakában máshogyan alakult.

A kérdőívek összevetésekor megállapítható, hogy az energiaválság idejében a munkáltatók többféle módon támogatják a munkavállalókat, illetve a már megtapasztalt hatékony támogatási csomagokkal próbálják a válságot átvészelni, a munkahelyek megőrzésére pedig hatékonyabb stratégiákat dolgoztak ki, mint a pandémia idején.

### **Szekunder kutatás**

A magyar munkavállalók zöme a közepesen vagy magasan veszélyeztetett szektorokban dolgozik (turizmus-vendéglátás), amely szektorokban a megváltozott élethelyzet a legsúlyosabb problémákat okozta, amelyeket a digitalizáció fejlődése nem tud orvosolni.

Először a pandémia első időszakára vonatkozó foglalkoztatási rátát vizsgáltam (ez szorosan kapcsolódik a munkaerőpiac primer kutatásban feltérképezett jelenlegi helyzetéhez), majd a munkanélküliségi, aktivitási és a foglalkoztatási rátát. Ezt követően a munkanélküliek számának alakulását, végül pedig Magyarország Európai Unió egyéb tagállamaihoz viszonyított helyzetét tekintettem át.

A vizsgált reprezentatív adatokból kiderül, hogy a regisztrált álláskeresők száma 2020-ban volt a legmagasabb, a 2021-re ez az adat csökkent, a jelen szituáció pedig nem mutat olyan súlyos problémát, mint a Covid első időszaka. Ez kapcsolódik a primer kutatás adataihoz. Magyarország az uniós országok közt a középmezőnyben helyezkedik el a munkanélküliségi ráta tekintetében, amely bár nem megnyugtató, mégsem mutat tragikus képet.

Következtetésképp elmondható, hogy mindkét válsághelyzet váratlan és súlyos problémákat okozott a munkaerőpiacon, csupán találgathatunk arra vonatkozóan, mi várható a jövőben az energiaválság folyamányaként. Mindenesetre a kutatásom adatai alapján látható, hogy a

munkáltatók sokféle intézkedéssel igyekeznek enyhíteni a jelenlegi válsághelyzetet, amelynek módszereit sok esetben a Covid legsúlyosabb időszakában dolgozták ki.

## **7. Köszönetnyilvánítás**

Szeretnék köszönetet mondani konzulensemnek, Dr. Novák Tamásnak, aki észrevételeivel és tanácsaival segítette munkámat.

## 8. Irodalomjegyzék

1. Földváry, G., Garamszegi, L. Z., & Szathmáry, E. (2021). *Változó éghajlat, változó környezet, változó kórokozók. Meddig tart a járványok kora?* in: *Scientia et Securitas*.
2. Földváry, G., Garamszegi, Z., & Szathmáry, E. (2012). *Változó éghajlat, változó környezet, változó kórokozók. Meddig tart a járványok kora?* . in: *Scientia et Securitas*,.
3. Havasi, V. (2021). *A Covid-19 okozta változások a gazdaság világában in: Szellem és Tudomány*. A Miskolci Egyetem Alkalmazott Társadalomtudományok Intézetének folyóirata.
4. <https://bbj.hu/economy/finance/banking/recent-covid-19-related-hr-and-tax-measures-in-hungary>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 12.).
5. <https://hungarytoday.hu/hungary-supports-the-new-eu-sanctions/>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 14.).
6. [https://hvg.hu/itthon/20220715\\_Kozlony\\_rezsi\\_energiaveszhelyzet\\_Palkovics](https://hvg.hu/itthon/20220715_Kozlony_rezsi_energiaveszhelyzet_Palkovics). (Letöltés dátuma: 2022. Október 12.).
7. [https://hvg.hu/itthon/20220715\\_Kozlony\\_rezsi\\_energiaveszhelyzet\\_Palkovics](https://hvg.hu/itthon/20220715_Kozlony_rezsi_energiaveszhelyzet_Palkovics). (Letöltés dátuma: 2022. Október 12.).
8. <https://index.hu/gazdasag/2022/09/05/energia-veszelyhelyzet-bezarasi-hullam-energiaarak-arrobbanas-nagy-marton-konjunktura/>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 15.).
9. <https://index.hu/gazdasag/2022/09/13/recesszio-gazdasagi-valsag-munaeropiac-munkaerokoltseg-energia-veszhelyzet-energiaellatas-energiarak/>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 12.).
10. <https://index.hu/gazdasag/2022/09/20/energia-veszelyhelyzet-energiaellatas-nyersanyaghiany-europai-unio-gazdasagi-valsag-kutatas/>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 14.).
11. <https://journals.lib.pte.hu/index.php/actasociologica/article/view/4854/4826>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 14.).
12. <https://klimapolitikaiintezet.hu/elemzes/energia-veszhelyzet>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 12.).
13. <https://kormany.hu/hirek/megvedjuk-a-csaladokat-a-munkahelyeket-az-energiaellatast?fbclid=IwAR0p7mPgNUdhr8SBdoCth-WRSCy5RiLthHJEjoinV3IMdxFebl4T9G696eM>. (Letöltés dátuma: 2022. November 1).
14. <https://privatbankar.hu/cikkek/makro/recesszio-es-novekvo-munkanelkuliseg-ele-nezunk.html>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 15.).

15. <https://www.dw.com/en/eu-to-put-the-brakes-on-energy-prices/a-63048829>.  
(Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
16. <https://www.eurofound.europa.eu/hu/publications/blog/covid-19-fast-forward-to-a-new-era-of-employee-surveillance>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 14.).
17. <https://www.euronews.com/my-europe/2022/06/13/the-eu-s-coronavirus-recovery-fund-has-a-new-raison-d-etre-energy-independence>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 14.).
18. <https://www.hungarianconservative.com/articles/politics/eu-to-implement-emergency-intervention-to-curb-energy-prices/>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
19. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200320/koronavirus-tenyleg-munka-nelkul-maradnak-magyarok-szazezrei-420841>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
20. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200323/ez-a-koronavirus-5-legsulyosabb-gazdasagi-hatasa-magyarorszagon-es-europaban-421110>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
21. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220510/hatalmas-pofon-a-vilagnak-az-orosz-ukran-haboru-melyik-orzagokat-kuldheti-padlora-542913>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
22. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220927/feny-es-sotet-mi-var-a-magyar-dolgozokra-568877>. (Letöltés dátuma: 2022. Október 13.).
23. Maklári , E., & Dr. Béresné , B. (2021).: *A COVID-19-járvány gazdasági és társadalmi hatásai az elmúlt egy évben az Európai Unióban, különös tekintettel Magyarországra*. International Journal of Engineering and Management Sciences, 6(4). .
24. Poór , J., Brunder , E., Dajnoki , K., Jarjabka, Á., Kovács, I. É., & Pató Gáborné Szűcs, B. (2022).: A vállalati- szervezeti stabilitást veszélyeztető tényezők.
25. Szellő , J. (2020). :*PANDÉMIA ÉS A GLOBÁLIS MUNKAERŐPIAC*. Új munkaügyi szemle I. ÉVFOLYAM 2020 / 4. SZ.
26. Szemle, B. J. (2020). :*Járvány és munka*.
27. Virág, B. (2020).: *Világgazdaság, Élet a vírus után*.
28. Zádori , I., Nemeskéri , Z., & Szabó , S. (2020). :*Deglobalizáció vagy reglobalizáció? Munkaerőpiac a vírus előtt, alatt és után*. Új Munkaügyi Szemle 1(3): 2–13.

## 9. Ábrajegyzék

|          |                                                                     |    |
|----------|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1. ábra  | A kitöltők száma életkor szerint. ....                              | 24 |
| 2. ábra  | Elégedettség ábrázolása. ....                                       | 26 |
| 3. ábra  | Végzettség szerinti elégedettség átlagos eloszlása ....             | 28 |
| 4. ábra  | Létszámleépítés munkahely szerint. ....                             | 30 |
| 5. ábra  | Energiaválsággal kapcsolatos kérdőívet kitöltők életkora. ....      | 32 |
| 6. ábra  | Munkahelyi támogatás képzettség szerint ....                        | 33 |
| 7. ábra  | Létszámleépítés.....                                                | 35 |
| 8. ábra  | Munkaerő leépítés.....                                              | 37 |
| 9. ábra  | Elégedettség összehasonlítása Covid-19 és Energiaválság idején..... | 37 |
| 10. ábra | Foglalkoztatási ráta 2019 és 2020-as évekre vonatkozóan ....        | 39 |
| 11. ábra | Munkanélküliek száma 2019-2021-ig.....                              | 40 |
| 12. ábra | Munkanélküliek száma korábbi foglalkozásuk szerint ....             | 41 |
| 13. ábra | A 15-74 éves munkanélküliek számának alakulása ....                 | 42 |
| 14. ábra | Nyilvántartott álláskeresők száma 2019-2021-ig.....                 | 43 |
| 15. ábra | Nyilvántartott álláskeresők száma megye és régió szerint.....       | 43 |
| 16. ábra | Magyarország munkanélküliségi rátájának százalékos eloszlása ....   | 44 |
| 17. ábra | Munkanélküliségi ráta a környező országokban. ....                  | 46 |

## 10. Táblázatjegyzék

|         |                                                                                                                           |    |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1.tábla | Az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás összefüggése. ....                                                        | 25 |
| 2.tábla | Khi 2 próba az iskolai végzettség és a munkahelyi támogatás táblázat.....                                                 | 25 |
| 3.tábla | Cramer's V érték ábrázolása .....                                                                                         | 26 |
| 4.tábla | Elégedettségi szint megoszlása .....                                                                                      | 27 |
| 5.tábla | Korrelációanalízis életkor és a támogatás elégedettsége között .....                                                      | 27 |
| 6.tábla | A legmagasabb iskolai végzettség és a kapott támogatással kapcsolatos<br>elégedettség szemléltetése kereszttáblában ..... | 28 |
| 7.tábla | Korrelációs együttható .....                                                                                              | 29 |
| 8.tábla | Munkaórák számának csökkenése relatív gyakorisági sorral. ....                                                            | 30 |
| 9.tábla | Támogatás és a képzettség közötti korreláció vizsgálata.....                                                              | 34 |

## Melléklet

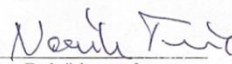
### KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A SYMON KRISZTINA (név) (hallgató Neptun azonosítója: JHBXP2)  
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a  
~~záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió~~<sup>1</sup> áttekintettem, a hallgatót az  
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól  
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre  
javaslom / nem javaslom<sup>2</sup>.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem<sup>3</sup>

Kelt: 2022 év 11. hó 08. nap

  
Belső konzulens

<sup>1</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

<sup>2</sup> A megfelelő alá húzandó.

<sup>3</sup> A megfelelő alá húzandó.

## NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió<sup>1</sup> nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: SIMON KRISTINA  
A Hallgató Neptun kódja: JHBXP2  
A dolgozat címe: A HUNNHERŐPIACOT ÉRINTŐ ÉALDASÁGI HATÁSDÉ VIZSGÁLATA  
A megjelenés éve: 2022. MA 644 ROKIJA'GON.  
A konzulens tanszék neve: ÁLKALHAZOTT INFORMATIKAI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió<sup>2</sup> egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítástam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2022. év 11. hó 08. nap

  
Hallgató aláírása

<sup>1</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

<sup>2</sup> A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

# Energiaválság hatása a munkaerőpiacra kérdőív

Kedves Válaszadó!

Simon Krisztina vagyok a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem vezetés és szervezés mester szakos hallgatója. Kérem, hogy a kérdőív kitöltésével segítse munkámat. A válaszadás anonim. A kérdőívemmel a jelenlegi energiaválság hatását vizsgálom a munkaerőpiacra vetítve.

- 1) Milyen beosztásban dolgozik jelenleg?\*

  - Fizikai beosztott
  - Szellemi beosztott
  - Vezető
  - Tulajdonos
  - Munkanélküli
  - Egyéb:

- 2) Mióta dolgozik jelenlegi munkahelyén?

  - 0-6 hónap
  - 6 hónap - 1 év
  - 1-2 év
  - 3-5 év
  - 5-10 év
  - 15 évnél több

- 3) Milyen módon támogatja a munkahelye a jelenlegi helyzetben? (Több válaszadás is lehetséges.)

  - Pénzbeli támogatás
  - Home office lehetősége
  - Utazás támogatás
  - Rezszi támogatás
  - Nem támogat

- 4) Mennyire elégedett ezzel a támogatással?

  - 1-5 –ig pontozás

- 5) Min változtatna?

  - Egyéni válasz.

- 6) A jelenlegi időszakban milyen intézkedéseket vezetett be a munkáltató? (Több válaszadás is lehetséges.)

  - Csökkentett munkaidő
  - Fizetett távollét (munkabér kifizetése munkavégzés szüneteltetése mellett)
  - Fizetett szabadság
  - Munkaóra csúsztatás
  - Otthoni munkavégzés
  - Munkavégzés szüneteltetése

- 7) Milyen mértékben csökkentette a munkáltató a munkaórák számát?
- Nem csökkentette
  - Heti 30 órára csökkent
  - Heti 20 órára csökkent
  - Egyéb:
- 8) Történt a jelenlegi munkahelyén létszámleépítés?
- Igen
  - Nem
  - Előreláthatólag lesz
- 9) Ha volt, milyen mértékű létszámleépítést tapasztalt? Kérem adja meg a hozzávetőleges számot.
- Egyéni válasz
- 10) Neme
- Férfi
  - Nő
- 11) Életkor
- 0-17
  - 18-25
  - 26-30
  - 31-49
  - 50-65
  - 65 felett
- 12) Legmagasabb iskolai végzettsége?
- Általános iskola
  - Szakmunkás képző
  - Középiskola/Gimnázium
  - Felsőfokú szakképzés/OKJ
  - Főiskola/Egyetem

## COVID-19 okozta gazdasági válság hatása a munkavállalókra kérdőív

- 13) Milyen beosztásban dolgozik jelenleg?\*
- Fizikai beosztott
  - Szellemi beosztott
  - Vezető
  - Tulajdonos
  - Munkanélküli
  - Egyéb:

14) Mióta dolgozik jelenlegi munkahelyén?

- 0-6 hónap
- 6 hónap - 1 év
- 1-2 év
- 3-5 év
- 5-10 év
- 15 évnél több

15) Milyen módon támogatja a munkahelye a jelenlegi helyzetben? (Több válaszadás is lehetséges.)

- Pénzbeli támogatás
- Home office lehetősége
- Utazás támogatás
- Rezszi támogatás
- Nem támogat

16) Mennyire elégedett ezzel a támogatással?

- 1-5 –ig pontozás

17) Min változtatna?

- Egyéni válasz.

18) A jelenlegi időszakban milyen intézkedéseket vezetett be a munkáltató? (Több válaszadás is lehetséges.)

- Csökkentett munkaidő
- Fizetett távollét (munkabér kifizetése munkavégzés szüneteltetése mellett)
- Fizetett szabadság
- Munkaóra csúsztatás
- Otthoni munkavégzés
- Munkavégzés szüneteltetése

19) Milyen mértékben csökkentette a munkáltató a munkaórák számát?

- Nem csökkentette
- Heti 30 órára csökkent
- Heti 20 órára csökkent
- Egyéb:

20) Történt a jelenlegi munkahelyén létszámleépítés?

- Igen
- Nem
- Előreláthatólag lesz

21) Ha volt, milyen mértékű létszámleépítést tapasztalt? Kérem adja meg a hozzávetőleges számot.

- Egyéni válasz

22) Neme

- Férfi
- Nő

23) Életkor

- 0-17
- 18-25
- 26-30
- 31-49
- 50-65
- 65 felett

24) Legmagasabb iskolai végzettsége?

- Általános iskola
- Szakmunkás képző
- Középiskola/Gimnázium
- Felsőfokú szakképzés/OKJ
- Főiskola/Egyetem